

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Georgicoru[m]. P.|| Virgilij Maronis liber cum || nouo
comme[n]tario Hermanni || Torrentini.|| ... ||**

Vergilius Maro, Publius

Colonie, 1503

VD16 V 1532

P. Virgilij Georgicoru[m].. Liber tertius

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70203)

E q̄q̄ magna pales: & te memorāde canem
 Paltor ab amphrilo: uos silue amnesq̄ licei
 Cetera que uactas tenuissent carmina mentes
 Omnia iam vulgata. quis aut euristhea durum
 Aut illaudati nescit busyridis aras:
 Cui nō dictus hylas puer, aut latonia delos:
 Hippodameq̄, hūeroq̄ pelops insignis eburno
 Acer equis: tētanda via est qua me quoq̄ possim
 Tollere humo, victorq̄ virum volitare per ora

In hoc libro agit de animalibus scilicet equis, bobus, ouibus, capris. unde inuocat Palē quā dicebāt deā pabuli, itē affert cām quē potissimum scribat rusticis res, quia scilicet alia materia nō restet. Constructio. O (magna pales) tu dea, nos (canem te quē) .i. etiā, & o (memorāde paltor ab amphrilo) scilicet fluuius, canem te quē. Intelligit autē apollinē ut dicem⁹ Et o (silue & amnes licei) illi⁹ montis, canem⁹ vos (Oia cetera carmina quē tenuissent) .i. delectassent (vacuas) .i. ociosas (mētes sunt iā vulgata) .i. nota vel descripta (quis nescit durū euristhea) illū regē (aut quis nescit aras busyridis) illi⁹ regis (illaudati) .i. pessimi vsq̄ illaudabilis (Cui) .i. a quē (puer hylas nō ē dict⁹) .i. descript⁹. & cui (latonia delos) illa insula nō ē dicta, & cui (hippodame) scilicet nō ē dicta (& pelops insignis eburno humero, & acer equis, via) .i. mod⁹ (ē tētanda) .i. quēda (qua) scilicet via (possim tollere me quē; ab humo) .i. nobilitate (& ut ego victor) .i. cōpos voti (possim volitare per ora virū) .i. virorum

Pales

Amphrysus.

Eurysteus.

Busiris.

Hylas.

Delos. latonia

Latonja

Hippodame

Pelops.

Amphrysus ē fluui⁹ thessalię, circa quē apollo ppter cedem cyclopiū cœlo depulsus, regis admeti pecora pauit annis septē. Eurysteus fuit rex gręcię quę iunonis astu herculi multa dura ipe rauit ut periret. Busiris fuit rex egypti quę solit⁹ hospites suos immolare, ab hercule tandē mactat⁹ ē. Hylas puer, comes herculis in aquā cecidit submersus & c. Delos ē insula in ego ubi latonia peperit apollinē & dianā, fuit autē latonia filia cęi titani. Latonia substātiue dicit⁹ diana quę filia latonę. scilicet latonia delos, .i. in quā latonia morata ē. Hippodame vel hippodamia fuit filia enomoi regis, quę habens equos velocissimos instituit curam procis filię suę certamē curule quo multos victos occidit. Tandem Pelops tātali fili⁹ cū fraude supauit eā; duxit vxorē

GEORGICORVM FOLIO XLIII

Primus ego in patriam mecum modo vita suplit
Aonio rediens deducam vertice musas
Primus idumeas referam tibi mantua palmas.
Et viridi in campo templum de marmore ponam
Propter aquam, tardis ingens ubi flexibus errat
Myncius, & tenera preterit arundine ripas
In medio mihi celar erit templumque tenebit.
Illi victor ego & tyrio conspectus in ostro
Centum quadrigos agitabo ad flumina curru
Cuncta mihi alpheum liquens lucosque molochi
Curfibus & crudo decertet grecia cestu.
Iple caput tonsis folis ornatus oliuae
Dona feram, iam nunc solennes ducere pompas
Ad delubra iuuat, celosque videre iuuenos
Vel scena ut veris discedat frontibus, utque
Purpurea intexti tollant aurea britanni
In foribus pugnam ex auro solidoque elephanto
Gangaridum faciam victorisque arma quirini.
Atque hic undantem bello magnamque fluentem
Nilum, ac naualem surgentes ere columnas
Addam urbes aliae domitas, pullumque nyphatem
Fidentemque fuga parthum verulicque sagittis
Et duo raptam manu diuerso ex holte trophaea
Bisque triumphatas utroque a littore gentes.

¶ Promittit poeta se posthac maiora scripturæ, scz gesta cesari
¶ Cōstr. (Ego rediens in patriam deducam mecum primas musas) id est
poesim (de aonio vertice) i. illo monte (mō) i. dumō (vita suplit
mihi) O (mantua referam tibi primas palmas idumeas) i. q̄ abun-
dant apud idumen civitatem (& ponam templum de marmore in viri-
di campo propter) i. ppe (aquam ubi ingens myncius) ille fluuius (errat)
id est fluit (tardis flexibus) & preterit i. circumdat (ripas tenera arundi-
ne cesar) scz Augustus (erit i medio) s. templi (& tenebit) i. defendet
templum (ego victor & conspectus i tyrio ostro) i. purpura (agitabo il-
li) i. ad illi honore (centum currus quadrigos) i. quatuor equos ad flu-

LIBER TERTIVS

ina Cuncta grecia linquēs alpheū illū fluviiū. & linquēs (Ius
 cos molorch) illi viri (decertet mihi cursib⁹. & crudo cestu) .i.
 illo certamine duro (Ipse) scz ego (ornat⁹ caput folijs tōse oliuae
 ferā dona luuat ducere iā nūc solēnes pōpas ad delubra) .i. tem
 pla (& videre iuuēcos cēfos) .i. imolatos (Vt vel) .i. etiā (scena dif
 cedat frontib⁹) .i. p̄tib⁹ anteriorib⁹ (versis. & ut britāni intexti)
 id ē dep̄cti in auleis (tollat purpurea aulea) .i. vela (Ego faciā in
 forib⁹) scz tēpli (pugnā gangaridū) .i. gāgaridas; scz illoꝝ hoim
 (ex auro. & solidi elephanto) .i. ebore (& faciā arma victoris q
 rini) .i. Augusti (Atq; faciā hic nilum) illū fluviiū egypti (vn⁹
 dantē) .i. tumidū (bello & fluentē magnū) .i. magne aut valde
 (ac faciā colūnas surgentes) .i. factas (ere nauali) .i. de ereis rostris
 nauū (Addā vrbes asiē domitas) scz ab augusto (& nyphates)
 illū populū (pulsū) ab augusto. & addā (parthū fidentē in su
 ga & versis sagittis. & addā duo trophea rapta) .i. cito acq̄sita
 (manu) .i. virib⁹ (ex diuerso hoste) & addā (gētes bis triūphatas)
 id ē ductas in triūpho (a littore vtroq;) .i. ab oriente & occidēte.

Aonia
 Idume
 Myncius
 Alpheus.
 Molorch⁹.
 Cestus
 Scena.
 Aulea.
 Gāgaride

¶ Aonia ēps boetiē in q̄ ē mons helicon musis sacrat⁹. ¶ Idū
 me ē ciuitas syriæ vel idumē vbi multæ & optime sunt palme
 Lucan⁹. Et arbusco palmaꝝ diues idume. ¶ Mynci⁹ ē flui⁹ ex
 benaco p̄ vrbē mantuā fluens in padū. ¶ Alphe⁹ ē flui⁹ arca
 diē iuxta elidē vrbē. ¶ Molorch⁹ fuit pastor in nemea silua vbi
 hercules leonē occidit. Ergo lucos molorchī .i. nemeā siluam.
 ¶ Cest⁹ hcat arma pugilū. scz loꝝ cū globo plūbeo. ¶ Scena est
 vmbraclū vel domuncula in theatro vnde p̄deunt p̄sonati
 ¶ Aulea sunt vela dep̄cta. suspēsa ad parietes. ¶ Gangaride sunt
 populus indie iuxta gangem fluviiū quo denominant.
 Stabunt & parū lapides spirantia signa
 Atlarici proles: demisseq; ab ioue gentis
 Nomina. trōsq; parens. & troiē cynthius auctor
 Inuidia infœlix furias amneq; seuerē
 Cocyti metuet. tortolq; ixionis angues
 Immaneq; rotā & nō exuperabile saxum
 Interea dryadū siluas saltulq; sequamur
 Intactos. tua mecenas haud mollia iussa.
 Te sine nil altū mens inchoat. en age segnis
 Linque moras. vocat ingēti clamore cytheron
 Taygetiq; canes. domitrixq; epidaurus equorū

GEORGICORVM FO XLIII

Et vox assensu nemorū ingeminata remugit.
 Mox tamē ardetis accingar dicere pugnas
 Cælaris. & nomen fama tot ferre p̄ annos.
 Tithoni prima quod abest ab origine cæsar.

¶ Istud heret p̄cedētib⁹ ¶ Cōstructio (Parj lapides). i. marmora
 (signa spirātia). i. statuē q̄si viuentes (stabunt) sc̄z in hoc tēplo (&
 ples). i. filij (assarici) illius viri (& noīa gentis demissē ab ioue)
 id ē q̄ a ioue ducit originem (& tros) ille rex (parens) sc̄z troiē (&
 cynthius). i. apollo (auctōr troiæ). i. q̄ fecit muros troiē. s̄c̄z sta-
 bunt in templo (Infelix inuidia metuet furias). i. infernales (&
 seuerū amnem cocyti) illius paludis (& metuet tortos angues
 & immanē). i. terribilē (rotā ixiōnis) illi⁹ viri Et inuidia metuet
 (saxū nō exupabile). i. q̄d nō valet supare montis cacumen (ses
 quamur interea siluas driadū). i. scribamus georgica (& saltus
 intactos). i. de quibus nihil adhuc scriptum est. O (mæcenas tua
 iussa). i. q̄ mihi iussisti scribere (haud mollia). i. laboriosa (Mens
 mea inchoat nil altum). i. magnū (te sine). i. sine tuo fauore (En
 age rumpe segnes moras Cytheron) ille mons. id est aiālia illi⁹
 montis (vocat me ingēri clamore. & canes taygeti). i. laconici.
 sc̄z vocant me (& epidaurus) illa ciuitas (domitrix equorum) sc̄z
 vocat me (& vox ingeminata) id est duplicata (assensu nemorū)
 id est p̄ echo (remugit). i. reclamatione (tamē accingar) id est p̄ para-
 bor (mox dicere pugnas ardentis cælaris. & accingar ferre no-
 men eius fama) id est dilatare nomē cælaris (p̄ tot annos. quor)
 sc̄z annos (cæsar abest a prima origine tithoni) illius viri q̄ fuit
 frater laumedontis regis troiani. de quo superius dictum est

¶ Paros est insula vna cycladum in qua est candidū marmor.
 Inde adiectiuū parius. ¶ Tros trois fuit rex troianus a quo tro-
 ia nomen accepit. Item tros accipitur appellatiue p̄ troianus.
 ¶ Assaracus fuit filius trois. auus anchisæ
 ¶ Cynthius dicit̄ apollo a monte in delo qui vocat̄ cynthus.
 ¶ Cocytus est fluuius infernalis. dictus a græco verbo cocyo
 quod ē lugeo ¶ Ixiō fuit rex thessalię qui ob libidinem suam
 dicitur apud inferos ad rotam ligatus serpentibus.
 ¶ Item sisyphus latro dicitur apud inferos ea pena damnatus
 vt grande saxū nitatur voluere super montē. quod sp̄ recidit
 ¶ Citheron est pars montis parnasi vel alterum cacumen eius.
 ¶ Epidaurus est oppidum in epiro vbi sunt optimi equi
 Seu quis olympiæ miratus premia palme
 Pascit equos. seu quis fortes ad aratra iuuenos.

Paros.
 Tros.
 Assaracus.
 Cynthius.
 Cocytus.
 Ixiō.
 Sisyphus.
 Citheron.
 Epidaurus.

LIBER TERCIVS

Corpora precipue matrū legat: optima toruē
 Forma bouis. cui turpe caput. cui plurima ceruix
 Et crurum tenuis a mento palearia pendent:
 Tum longo nullus lateri modus. omnia magna
 Pes etiam. & camuris hirtē sub cornibus aures
 Nec mihi displiceat maculis insignis & albo
 Aut iuga detrectans interdumq; aspera cornu
 Et faciem tauro propior. quęq; ardua tota
 Et gradiens ima verrit vestigia cauda.

¶ Hic post pemiū aggređit ppositū Et pmo tractat de armen-
 tis. i. bob⁹ & equis Prima ps hic ē de vacca optima ad pcreas-
 tionē ¶ Cōstructio (Seu qs) .i. aliqs (mirat⁹) .i. amās (p mia olym-
 piace palme) .i. victoriā in olympico certamine (pascit equos.
 seu qs pascit fortes iuuēcos ad aratra. ille legat precipue corpa
 matrū) .i. equarū & vaccarū (optima forma toruē bouis) .i. vaccē
 ē (cui) .i. boui (ē turpe) .i. magnū (caput. & cui ē ceruix plurima)
 id ē lōga (& cui palearia) .i. pelles colli (pendēt a mēto. crurū te-
 nus) .i. vsq; ad crura (tū) .i. etiā (null⁹ mod⁹ ē lōgo lateri) .i. h3 lō-
 gissima latera (oia) scz mēbra sint (magna etiā pes) .i. sic magn⁹
 (& aures sint hirtē) .i. hirtutē (sub cornib⁹ camuris) .i. curuis (Nec
 vacca displiceat mihi insignis macul⁹ & albo) .i. q̄ ē insignita al-
 bis macul⁹ (aut detrectās iuga) .i. q̄ ē aiōsa (& aspa cornu) .i. pes-
 tens aut trūdēs cornu (& q̄ ē ppior tauro faciē) .i. q̄ h3 faciē silez
 tauro (& q̄ ē tota ardua) .i. alta (& q̄ gradiēs vrit) .i. trahit (vesti-
 gia) .i. signa (ima cauda) .i. extremitate caudę sue. ¶ In arcadia
 olim quito q̄q; anno exercebant ludī currules. i. certabāt cursis
 bus eq̄q; curruliū. in honorē iouis olympiaci. Vñ ipi ludī dis-
 cunt olympia org. ¶ Palearia p̄li nūero sunt pelles dependētes
 ex gutture boū. ¶ Camur⁹ a ū. i. curuus Nā camera s̄c testitudi-
 nem dom⁹ aut tēpli ¶ Detrecto. i. recuso. nolo. vñ bos detrectat
 iugū. i. recusat iugū.

Olympia
 Palearia
 Camur⁹
 Camera
 Detrecto

Etas lucinam iustosq; pati hymeneos
 Desinit ante decem post quattuor incipit annos.
 Cetera nec feture habilis nec fortis aratris
 Interea superat gregibus dūm leta iuuentus
 Solue mare mittit in venerē pecuaria primus
 Atq; aliam ex alia generando suffice prolem
 Optima quęq; dies miseris mortalibus eui

GEORGICORVM FOLIO XLV.

Prima fugit subeunt morbi tristisque senectus

Et labor & dure rapit inclementia mortis

Semp erunt quarum mutari corpora maioris

Semp em refice, ac ne post amissa requiras

Anteueni, & sobolem armento sortire quotannis

¶ De admittura bouum. ¶ Constructio (Etas). i. tps vaccarum (desinit pati lucina) i. partum (& iustos hymeneos). i. coitum (an decem annos & incipit post quattuor annos Cetera) scz etas (nec est habitus foeture) id est foetibus. nec est fortis aratri). i. non profert foetus aptos aratri. (Interea). i. intra tps predictum dum lacta iuuetus superat). i. superest. (gregibus). i. vaccis (solue mare). i. taurum ad mitte (Mitte pecuaria). i. pecora (in uenerem). i. ad coitum (Atque suffice). i. substitue (alia plerum ex alia) scz plerum (generando). i. per generatorem (Optima quippe dies). i. optimum tempus (qui). i. vite (fugit miseris mortalibus prima morbi subeunt). i. sequuntur (& tristis senectus) scz subit (& labor). i. miseria subit (& inclementia dure mortis rapit) scz mortales (Aliis que vacce erunt spem quare corpora maioris mutari Et refice). i. restaura spem (& ne post requiras). i. desideres (amissa) scz aialia (anteueni) scz per sobolem (& sortire). i. substitue (armento). i. gregi (plerum). i. foeturam. ¶ Lucina dicitur a poetis dea pariendi hic ponitur per partum

Lucina
Hymeneus.
Pecuare

¶ Hymeneus dicitur deus nuptiarum & accipitur per nuptias

¶ Pecuarum vel pecuarium est idem quod pecus vel multitudo pecorum

Nec non & pecori est idem delectus equino

Tu modo quos in spem statuis summittere getis

Precipuum iam inde a teneris impede laborem

Continuo pecoris generosi pullus in aruis

Altius ingreditur & mollia crura reponit

Primus & ire viam & fluuios tetare minaces

Audet & ignoto sese committere ponto

Nec vanos horret strepitus. illi ardua ceruix

Argutusque caput breuis alius. obesaque terga

Luxuriatque toris animosum pectus. honesti

Spadices glaucique color deferrimus albis

Et giluo. tum si qua sonu procul arma dedere

Stare loco nescit. micat auribus & tremit artus

Collectusque premens voluit sub naribus ignem

LIBER TERCIVS

Depsa iuba & dextro iactata recubit in armo.
 At duplex agitur p lumbos spina. cauiatq;
 Tellurē. & solido grauiter sonat yngula cornu
 Talis amycei domitus pollucis habenis
 Cyllarus. & quorū gran meminerē poete
 Martis equi biyuges. & magni currus achillis
 Talis & ipse iubam ceruice effudit equina
 Coniugis aduētū pernix saturnus & altum
 Pelion hinnitu fugiens impleuit acuto

¶ Hic agit de equis ¶ Cōfir. (Idē delect^o). i. electio (ē equino pec-
 cori). i. equis (Tu ipēde p̄cipuū labore). i. diligentē curā (illis q̄s
 statues submittere). i. substituere (in sp̄e gētis). i. ad p̄creatōez fce
 turē. hoc ē q̄ futuri sunt admissarij Impēde labore inquā (iā ins
 dea teneris). i. a tenera eoz̄ etate (Pull^o generosi pecoris). i. equi
 (ingredit̄ in aruis). i. vadit (ptinuo). i. mox a partu (alti^o). i. alte
 leuās crura (& reponit mollia crura Et audeat ire prim^o. & audeat
 tentare). i. trāsire (primus minaces fluuios & audeat p̄mittere se
 ignoto pōti). i. trāsire pontē quē añ nō trāsierat (Nec horret). i.
 timet. (vanos strepit^o Ardua ceruix) ē illi equo tali (& caput ar-
 gutū). i. breue ē illi (breuis aluus) ē illi (& terga obesa). i. pingua
 sc̄z sunt illi (Et aiōsum pect^o). i. equi (luxuriat tor^o). i. h̄z in pecto-
 re mltos toros. i. musculos (Spadices). i. ruffi (glauicq; sunt ho-
 nesti. deterrim^o color ē albis) sc̄z equis (& giluo). i. cinereo (Tū). i.
 etiā (si q̄ arma). i. tumult^o (dedere sonū p̄cul ille pull^o equinus
 (nescit stare in loco m̄ icat aurib^o). i. mouet aures (& tremit ar^o)
 id ē artub^o (Et fremēs voluit sub narib^o ignē collectū). i. flatu in-
 dicat aiōsitate suā (Iuba ē ei dēsa. & iuba iactata). i. mota (recum-
 bit). i. iacet (in dextro armo. At). i. h̄z (duplex spina agit). i. trāsit
 p̄ lūbos (& ille pull^o cauat tellurē). i. ip̄mit p̄funde vestigia (&
 yngula ei^o sonat grauit̄ solido cornu) sc̄z yngulæ (Cyllarus)
 ille equ^o (domit^o habenis pollucis amycei) illi^o viri. i. fuit talis
 & biyuges equi martis q̄z). i. equoz̄ (meminerē poete gran)
 greci. s̄ fuerūt tales (Et curr^o). i. equi currules (magni achillis)
 fuit talis (Et ip̄e p̄nix saturn^o effudit iuba equina ceruice talis)
 id ē cū effunderet iuba equinā. fuit talis (aduētū). i. p̄pter aduē-
 tū (cōiugis). i. opis (& ip̄e fugiēs impleuit altū pelion) illū montē.
 ¶ Deligere. Obelus. (acuto hinnitu) ¶ Deligere sere idē ē qd̄ eligere. In delict^o. i. elec-
 ctio. habere delectū ē eligere aptos ad officiū. ¶ Obelus h̄z duo
 sc̄cata cōtraria. Nā & crassum sc̄cat. & ma^octū vel p̄sumptū. quia

Deligere.
 Obelus.

GEORGICORVM FOLIO XLVI

sit a vbo obedor obesus q̄si corrosus. ¶ Tori sunt q̄si nodi in
 collis boũ. ¶ Spadix ē idē qđ rutilus. i. valde ruber & splēdidus
 ¶ Giluus est medius inter album & fuscū vt color cineris,
 ¶ Iuba est longus crinis in collo leonum & equorũ
 ¶ Pollux & castor fratres helenę qui dicuntur gemini.
 ¶ Amycle ciuitas laconię. patria pollucis & castoris. In amycle
 us a um ¶ Cyllarus vocat equus pollucis ¶ De saturno fabula
 est talis. Cũ Saturnus apud amicā esset in monte pelio. aduenit
 vxor eius ops Tunc Saturnus in equū se mutauit & fugit
 ¶ Pernix. i. valde nitēs vel instans. Accipit p̄ celeri. vt hic. Etiaꝫ
 sc̄at pseuerantē. vt infra Dura. iacet pernix &c.
 Huc q̄q; vbi aut morbo grauis aut iā segnior anis
 Deficit abde domo. nec turpi ignolce senectæ
 Frigidus in venerē senior. frustra q̄ laborem
 Ingratu trahit & si quādo ad prelia vētū est
 Vt quondā in stipulis magnus sine viribus ignis
 Incassum furit. ergo animos euicq; notabis
 Precipue hinc alias artes proleq; parentum
 Et quis cuiq; dolor victo. q̄ gloria palme
 None vides cu precipiti certamine campum
 Corripuere. ruuntq; effusi carcere currus
 Cum spes arrectę iuuenū exultātiac; haurit
 Corda pauor pulsans. illi instant verbere torto
 Et proni dant lora. volat vi feruidus axis
 Iamq; humiles iamq; elati. sublime vidētur
 Aera p̄ vacuū ferri atq; assurgere in auras
 Nec mora nec requies. at fuluæ nimbus arenæ
 Tollitur. humescunt spumis flatuq; sequentū
 Tantus amor laudum tantę est victoria curæ
 ¶ Dicit admissariū nō debere senem esse Item de magnanimitate equorũ
 ¶ Cōstrue (Abde). i. amoue (hunc quocq;). i. tam p̄
 batū equū (in domo Vbi). i. qñ (aut grauis morbo aut segnior
 annis) p̄pter annos & senectutē (deficit Nec ignosce turpi senē
 cte) i. senectuti Vel sic (Ignosce senectę nō turpi). i. naturali (Se
 nior). i. equo? ē (frigid⁹ in venerē). i. ad coeundū (& ip̄trahit fru
 stra ingratū laborē. & si qñ). i. aliqñ (ventū ē ad plia). i. ad coitū

Tori.
 Spadix.
 Giluus
 Iuba.
 Pollux.
 Amycle
 Cyllarus
 Saturnus
 Pernix

LIBER TERCIVS

furit incassum). i. frustra (Vt magn⁹ ignis furit quondā). i. qñq;
 (sine virib⁹ in stipul⁹ Ergo notabis p̄cipue aios). i. eq̄. (& euū)
 id ē vitā (Notabis hinc). i. deinde (alias artes & plē parētū). i. q̄.
 les fuerūt parētes eorū. (Et notabis q̄s dolor sit cuiq; equo victo)
 id ē qñ vict⁹ ē (& q̄ gl̄ia palme). i. victorie (sit cuiq; Nōne vides
 cū equi corripuere cāpū. p̄cipiti). i. veloci (certamie & cū cur⁹)
 id ē equi currules (ruūt). i. currūt (effusi carcere). i. emissi ex repa
 gulis (Cū spes iuuenū). i. certātū (sunt arrecte. & pauor pullans
 haurit). i. ferit (exultātia). i. salientia (corda illi). i. aurige (instans
 torto verberē). i. pellūt equos ad cursum (& p̄ni). i. i. clinati (dās
 equis lora). i. laxas habenas (Axis). i. curr⁹ (seruid⁹ vi). i. nimio
 motu (volat) i. ita p̄cedit acivolare (Et ipi equi tā). i. qñq; hūi
 les). i. descendētes (sāq; elati). i. ascēdentes vel eleuati (vident ferit
 sublime). i. sublimiter (p̄ vacuum aera atq; vident assurgere). i.
 ascēdere (in auras Nec mora ē eis. nec requies). i. est eis (Ar). i. sed
 (nimbus). i. pluuia (fulue harene tollit). i. extollit (Equi hume
 scūt). i. humidi sūt (spumis & flatu sequentū). i. equorū (Tant⁹
 amor laudū) sc; ē eis. i. tā cupidi sunt laudis (& victoria ē eis tā
 te cure). i. tāta faciūt equi p̄ habēda victoria. ¶ Carcer nūero
 singulari ē loc⁹ in q̄ claudunt noxii & captiui. Sed p̄i carceres
 sūt locū vnde emittunt equi certaturi cursū. vt in primo libro.
 Vt cū carcerib⁹ &c. hic tñ vsurpauit singulare p̄ p̄i. ¶ Haurire
 qñq; sūt ferire. vt in eneide Lat⁹ haurit apertū ita & hoc loco
 Primus erichthonius currus & quattuor aulus
 Iungere equos rapidiq; rotis insistere victor
 Frena phelethroni lapythe gyrosq; dedere
 impositi dorso. atq; equite docuerē sub armis
 Insultare solo. & gressus glomerare supbos.
 Aequus vterq; labor. eque iuuenēq; magistrū
 Exquirut. calidūq; animis & cursibus acrem
 Quauis sepe fuga verlos ille egerit hostes.
 Et patria epirhum referat fortisq; mycenas
 Neptuniq; ipsa deducat origine gentem
 ¶ Cōstructio (Erichthoni⁹) ille vir (ausus) prim⁹ (iungere cur⁹
 & q̄ttuor equos. & aulus ē (insistere victor rapidis rotis). i. velo
 cib⁹ plaustris (Phelethroni lapythe) illi hoies (dedere frena). i. i. i.
 uenerūt vsum frenorū (& ipi impositi dorso) sc; equi (dedere gy
 ros) i. circuit⁹ equorū (Atq; docuere equite). i. equū insultare i.

Carcer
 Carceres.
 Haurire

GEORGICORVM FOLIO XLVII

lo).i.faltare(sub armis).i.armat' viris(& docuere equū. glomes
 rare supbos gressus).i.artificiose pcedere(vterq; labor)scz iūge
 re curr' & eqtare(ē equus).i.eqlis (& mgrī exquirūt eque).i. eq
 liter(iuuenē)scz equū(& calidū animis).i. magnanimū (& acē
 cursib').i.velocē(Quāuis ille) s. equus(sepe egerit).i.fugauerit
 (hostes v'los.& q̄uis referat patriā epīrhū fortelq; mycenās).i.
 q̄uis nat' sit in epyrho vel mycenis vbi sunt optimi equi.& q̄
 uis(deducat gentē ipā origine neptuni).i. sit pcreat' ab equo
 neptuni Subaudi tñ reqrenda ē etas ei' & anim'. ¶ Erichthoni' Erichtoni'
 fili' vulcani rex atheniēlis inuenit vsū q̄drigax. ¶ Phelethro Pheletronū
 niū ē oppidū in thessalia vbi inuēta ē ars equitandi. Delapy
 thys dictū ē. ¶ Gyrus grecū nomē scāt ambitū rotundū vel Gyrus
 circulū. ¶ Mycenæ arū,regia quondā vrbs in achaia fuit. Mycenē

His animaduersis instant sub tempus. & omnes
 Impendūt curas denso distendere pingui
 Quem legere ducem & pecori duxere maritū.
 Florentesq; secant herbas fluuiosq; ministrāt
 Farrac; ne blando nequeat supesse labori
 Inualidic; patrum referant ieiunia nati
 Ipsa autem macie tenuant armēta volentes
 Atq; vbi cōcupitus primos iam nota voluptas
 Sollicitat. frondesc; negant & fontibus arcent
 Sepe etiam cursu quatiunt & sole fatigant
 Cum grauiter tonlis gemit area frugibus. & cum
 Surgentē ad zephyr; paleę iactantur inanes
 Hoc faciūt nimio ne luxu obtusior vsus
 Sit genitali aruo. & sulcos oblimet inertes
 Sed rapiat sitiens venerē interiusq; recondat.

¶ Docet qualiter tractandi sunt equi & equę circa admissurā.
 ¶ Cōstru. (His)scz etate & morib' equorū(aiaduersis).i. notatis
 magistri(instāt).i.diligētes sunt(sub).i.circa(tps)scz admissurę
 (& impendūt oēs curas).i. dant operā(distēdere dēso pingui).i.
 facere pingue scz illū equū(quē legere).i. elegerūt(ducē).i. ad
 missariū.& quē(duxere).i. statuerūt(maritū pecori).i. eqbus Et
 magistri pecoris(secāt illi florētes herbas & ministrāt ei fluuios
 & farrā).i. frumēta(ne neqat supesse).i. satifacere (blādo labo
 ri).i.coitui & ne(inualidi nati).i. debiles pulli(referāt ieiunia pa
 tri)

LIBER TERCIVS

trū).i. macri sint vt patres(aūt).i. s; magistri(tenuāt macie).i. fa-
ciūt macra(ip̄a armēta).i. equas ifecūdas (volētes).i. de idustria
(Atq; vbi).i. qñq; (voluptas s̄a nota sollicitat primos ꝑcubis-
tus).i. cū saliri volūt equę magistri(negāt eis frondes).i. pabula
(& arcēt eas a fontib⁹. etiā q̄tiūt eas).i. vexāt(sepe cursu. & fati-
gant in sole. cū).i. qñ(are gemit grauit̄).i. sonat(tōlis frugis
bus).i. spicis(& cū inanes paleę iactant. ad zephyr̄).i. cōtra ven-
tū(surgentē).i. flantē. Sensus ē fatigat equas in sole qñ ē calidissi-
mū tps sc; in tritura frugū. magistri(faciūt hoc).i. vexāt equas
ne obtusior vsus sit genitali aruo).i. mēbris genitalib⁹ (nimio
luxu & oblimet inertes sulcos).i. claudat meat⁹ naturales (Sed
vt rapiat venerē sitiens. & recōdat semen interius) Vt̄ aūt hoc
loco poeta sepe periphrafi. vt rem turpē honesti⁹ exprimat.

Oblimare ¶ Oblimare est limo obducere. vt fluuius oblimat sulcos pin-
guis terre. teu. die voren mit slijck beslaen.

Rursus cura patrū cadere & succedere matrum
Incipit exactis grauide cum mēsisbus errant
Nō illas grauib⁹ quiscq; iuga ducere plaustris
Non saltu superare viam sit passus & acri
Carpere prata fuga fluuiosq; innare rapaces
Saltibus in vacuis pascāt & plena secūdam
Flumina. muscus vbi & viridissima gramie ripa.
Speluncęq; tegāt & saxea procubet vmbra
Est lucos silari circa illicibusq; virētem
Plurimus alburnū volitans. cui nomē asilo
Rromanū est. cęstrę graij vertere vocātes
Asper acerba sonās. quo tota exterrita siluis
Diffugiūt armenta. furit mugitibus ether
Concussus. siluęq; & sicci ripa tanagri.
Hoc quondam monstro horribiles exercuit iras
Inachie iuno pestem meditata iuuēcæ
Hunc quoq; nā medijs feruoribus acrior instat
Arcebis grauido pecori. armenta q; pasces
Sole recens orto aut noctē durantibus astris
¶ De cura grauidarū equarū Cōstr. (Cura patrū).i. equorū (inci-
pit rursus cadere).i. minuti (& cura matrū).i. equarū incipit (suce-

GEORGICORVM FOLIO XLVIII

cedere). i. seq vel incipe (cū eque errāt grauide mētib⁹ exactis). i. impletis (Nō quisq³). i. nemo (sit passus illas) equas grauidas (ducere iuga grauib⁹ plaustris) & nō quisq³ sic passus illas (su⁹ perare viā saltu). i. saltādo pcedere (& carpere prata acri fuga). i. valde currere p pratū (& innare fluuios rapaces). i. vehementes Eque grauide pascāt in saltib⁹ vacuis). i. magnis vel quietis nemorib⁹ (& scdm). i. ppe (plena flumina. vbi musc⁹ ē. & rīpa ē vī ridissima gramine. & vbi spelūcē tegāt eas. & vbi saxea vmbra) id ē silua mōtuosa (pcubet). i. inclineī (volitās). i. volucris (cui romanū nomē ē asilo). i. q vocat a romanis asil⁹ (graj). i. græci (vertere). i. mutauerūt nomē (vocātes cestrū) asilus inquā ē (plurimus circa lucos silari) illius fluuij. & circa (alburnū) illū montem (virentē illicibus) illis arborib⁹ Asilus ē (asper & sonās acerba). i. acerbe grauiter (quos) s^e asilo (tota armēta exterrita. diffugiunt exsiluis. ether ꝓcussus fugit mugitib⁹. & silue) furunt (& rīpa sicci tanagri). i. illius fluuij. scz furit (Iuno) illa dea fabulosa (meditata pestē). i. penā (inachiē iuuençæ). i. filij inachi q̄ verfa fuerat in vaccā (exercuit quondā horribiles iras hoc monstro) id ē p asilū (tu arcebis hunc) scz asilū (grauido pecori). i. ab equabus grauidis. nā asilus (instat acrior medijs feruoribus). i. meridie (& pasces armēta). i. equas grauidas (sole orto recens). i. qn̄ sol recēter ortus ē. scz mane (aut astris ducētib⁹ noctē). i. vespere

Muscus
Muscosus.
Silarus.
Alburnus.
Volitans
Asil⁹ cestrū
Tanager
Inachus Io.

¶ Muscus ē viridis lanugo in locis humidis & arborib⁹. Inde
¶ Silar⁹ ē fluuius in lucania. ¶ Alburnus ē mons ibidē. Alburnū ē albū quoddā in ligno. teuto.
¶ Volitans ē hic nomē substantiuū idē qd̄ volucris ¶ Asil⁹ cestrū
¶ Tanag⁹ cestrū
¶ Inachus fuit rex argiuoꝝ; cuius filiā noie
¶ Tanager
¶ Inachus Io.
Io iuppiter amauit & eā metu iunonis in vaccam mutauit. cui
vaccē iuno immisit asilū q̄ eā grauiter psequēbat &c.

Post partum cura in vitulos traducitur omnis
Cōtinuoq³ notas & noīa gentis inurunt
Et quos aut pecori malint submittere habēdo.
Aut aris seruare acris. aut scindere terram
Et campum horrentem fractis inuertere glebis
Cetera pascūtur virides armēta per herbas
Tu quos ad studiū atq³ vsū formabis agrestē
Iam vitulos hortare viamq³ insiste domandī

LIBER TERCIVS

Dum faciēs animi iuuenū dum mobilis aetas
 Ac primū laxos tenui de vimine circlos
 Ceruici subnecte. dehinc vbi libera colla
 Seruitio assuerint. ipsis e torquibus aptos
 Iunge pares & coge gradum cōferre iuuenēcos
 Atq; illis iam sepe rotæ ducātur inanes
 Per terram. & summo vestigia puluere signēt.
 Post valido nitens sub pondere faginus axis
 Instrepat. & iunctos temo trahat greus orbes
 Interea pubi indomitę nō gramina tantū
 Nec vefcas salicū frondes vluāq; palustrē
 Sed frumēta manu carpes sata. nec tibi foetę
 More patrū niuea implebūt mulctaria vaccę
 Sed tota in dulces cōsument vbera natos

¶ De vitulis & eorū domitura. ¶ Constructio (Post partum). i. postq; vaccæ pepererunt (ois cura traduci in vitulos. & rustici inurunt) sc; vitulis (p̄tinuo notas). i. signa (& noia gentis). i. parentū. & inurunt (notas. quos vitulos malint submittere pecori habēdo). i. vt pecus habeat. intellige at de tauris admissariis aut quos vitulos malint (seruare sacris aris). i. ad immolandū aut quos malint (scindere). i. arare (terrā & inuertere campū horrentē fractis glebis Cetera armēta pascunt p̄ virides herbas. sed quos formabis). i. assuesces (ad studiū). i. laborē (atq; ad agrestē vsum hortare). i. doce illos (iā vitulos). i. cū adhuc vituli sunt. (& insiste viā domandi). i. incipe domare (dū animi eorū sunt faciles. & dū etas iuuenū). i. vitulorū (est mobilis). i. flexibilis & tractabilis (Ac subnecte). i. circūliga (primū ceruici) sc; vitulorū (laxos circulos de tenui vimine. Dehinc vbi). i. qñ (libera colla) sc; vitulorū (assuerint seruitio). i. domita fuerint (iūge iuuenēcos pares). i. binos (aptos). i. iunctos (ipsis e torquibus). i. funibus (& coge p̄ferre gradū). i. pariter ire (atq; rotę inanes). i. currus vacui (ducant ab illis sepe p̄ terrā. & signēt vestigia. summo puluere). i. non p̄funde (axis faginus). i. de fago factus (nitens). i. laborans (sub valido pōdere. instrepat). i. strideat (post id est postea (& temo greus). i. fortis (trahat iunctos orbes). i. rotas (Interea carpes manu). i. dabis (indomitę pubi). i. iuuenēcos (nō tantū gramina. nec vefcas). i. vefcibiles (frondes salicum &

GEORGICORVM. FO. XLIX

vluā palustrē). i. q̄ nascit̄ in paludib⁹ (S; carpes manu frumēta
fata). i. seminata (Nec vacce foete). i. q̄ fetū p̄duxerūt (implebūt
niuea mulctaria). i. vasa illa (more patrū. l; vacce p̄sument tota
vbera). i. omne lac (in dulces natos). i. vitulos.

¶ Vitulus ē foetus bouis aut vacce. aut elephātis. aut magnorū Vitulus
piscū. s. delphinis. & balenę Pullus autē ē foetus equi. muli. asini Pullus
& auiū ¶ Faginus ē nomē adiectiuū a fagus. vt hic. fagin⁹ axis Faginus.
Item fagina pocula Dicūt etiā fageus a um. vt glans fagea Fageus.
¶ Vescus a um. i. vescibilis vel ad escā ptinens. vt post vescū pa Vescus
pauer. Ita p̄t & hic capi. Etiā vescus ē idē qd̄ tenuis vel paru⁹. &
ita etiā p̄t hic sumi. ¶ Vlva ē herba lōga q̄ crescit ad aquā ¶ Mul Vlva
ctrare vel mulctrale ē vas in quo mulget Mulctrare.

Sin ad bella magis studiū turmasq; feroces
Aut alphea rotis prelabi flumina pisę
Et iouis in luco currus agitare uolātes
Primus equi labor ē animos atq; arma uidere
Bellantū. lituosq; pati. tractuq; gementem
Ferre rotam. & stabulo frenos audire sonātes
Tum magis atq; magis blādis gaudere magistri
Laudibus. & plausę sonitum ceruicis amare
Atq; hęc iam primo depulsus ab ubere matris
Audiat. inq; uicem det mollibus ora capistris
Inualidus. etiāq; tremens etiā incios eui
At tribus exactis ubi quarta accesserit etas
Carpere mox gyrum incipiat gradibusq; sonare.
Cmpositis. sinuetq; alterna uolumina crurum
Sitq; laboranti similis. tunc cruribus auras
Prouecet. ac p̄ aperta uolans ceu liber habenis
Equora. uix summa uestigia ponat harena
Qualis hiperboreis aquilo cū densus ab oris:
Incubuit. scyticęq; hyemis atq; arida differt
Nubila. tum segetes alte campi q; natantes
Lenibus horrescunt flabris. sumeq; sonorem
Dant silue. longicq; urgent ad littora fluctus
Ille uolat simul arua fuga simul equora uerrēs

Hic vel ad elei metas & maxima campi
 Sudabit spacia & spumas aget ore cruentas
 Belgica vel molli melius feret effeda collo
 Tum demū crassa magnū farragine corpus
 Crescere iam domitis finito. nāq; ante domandū
 Ingētes tollent animos. prensiq; negabūt
 Verbera lenta pati & duris parere lupatis

¶ De pullis equinis q̄liter educādi sunt p̄cipue ad certamina.
 ¶ Cōstr. (Sin). i. s̄. si (studiū). i. cupiditas (ē tibi magis ad bella &
 ad feroces turmas). i. p̄lia (Aut si studiū ē tibi p̄labi). i. p̄teruchi.
 (rotis). i. curribus (alpheia flumina p̄se). i. fluuiū alpheū q̄ fluit ius
 xta p̄sam ciuitatē (& studiū ē tibi agitare currus volātes). i. velos
 ces (in luco louis). i. in olympo (primus labor equi ē videre aios
 atq; arma bellatū. & pati lituos). i. tubas (& ferre). i. pati (rotā ge
 mentē). i. sonantē (tractu). i. motu (& audire frenos sonātes i sta
 bulo (Tū). i. deinde labor equi ē (gaudere magis atq; magis blan
 dis laudib; mgrī). i. rectoris sui (& amare sonitū ceruicis plaus
 s̄). i. attrectatē (Atq; pullus equus audiat hęc) sc; p̄dicta (depuls
 sus primo ab vberē matris). i. q̄n adhuc tenellus ē (& det ora mol
 lib; capistris in vicē). i. q̄nq; (inualidus). i. q̄n adhuc ē debilis (etiā
 q; tremēs). i. q̄n nondū firmus ē (etiā in sciē eui). i. q̄n nōdum h; ab
 annis fiducia (At vbi). i. postq; (q̄ra grās). i. q̄rtus annus (accesse
 rit ei. tribus sc; gratibus exactis). i. pactis (equus incipiat mox car
 pe gyrus). i. discat reflecti (& incipiat sonare gradibus p̄positis). i.
 discat p̄posite gradi (& sinuet). i. curu & eleuet (alternā volumi
 nā cruris). i. flexuras (Sitq; silis laborati). i. p̄paret ad futurū labo
 rē (& puocet auras). i. v̄tos (cruribus). i. c̄rtet cursu cū ventis (ac
 volās p̄ apta eq̄ra). i. p̄ campū (ceus). i. sicut (liber habens). i. sil
 ne vincit (ponat vestigia vix summa harena). i. discat leuiter &
 sine p̄dere currere (Qualis ē aglo) ille v̄tus (cū icubuit). i. vim
 fecit (dēsus). i. grauis (ab or̄ hiphoreis). i. a septētrione (& cū ag
 lo differt). i. dissipat (hyemes). i. niues scythie (atq; differt arida
 nubila). i. nubes sine pluuia (Alte segetes. & cāpi natātes). i. mas
 didi (horrescūt). i. tremiscūt (leuib; flabris). i. v̄tus (& summe sil
 uę dāt sonorē). i. sonū (& lōgi fluctus vrgēt ad littora. Ille sc; ag
 lo (volat sil verrēs arua sil verrēs). i. trahēs (eq̄ra. fuga). i. cursu.
 (Hic). i. talis equus (vel sudabit ad metas elei cāpi). i. circi (& ad
 maxima spacia). i. currēdi (& aget). i. faciet (ore cruentas spumas.
 Vel hic equus feret). i. trahet melius (belgica effeda). i. gallica ves
 ticula (molli). i. māsueto (collo Sinito). i. p̄mittito (tū demū). i.

GEORGICORVM FO. L

tūc(magnū corp^o crescere crassa farragine).i.frumēto collecti^o
 rio(equis iā domitis Nāq; añ domādū).i.anteq; domenī (tol
 lent ingētes aīos).i.suppient(& prensi).i.ad currū ligati(nega
 būr).i.reculābūr(pati verbera lēta).i.flexibilia flagella (& nega
 bunt parere duris lupat^o).i.frenis.¶ Pīsa ē ciuitas archadiēvbi Pisa
 exercebāt ludi currules apud fluuiū alpheū.¶ Lituus ē tuba cur Lituus,
 ua q̄ vtebant in plijs.¶ Sonor idē ē qđ sonit^o.¶ Elis ē ciuitas ar Sono rElis
 chadiē ppe pīsam In eleus a ū. ¶ Belge sunt galli postremi sez Belge.
 flādrīenēs & brabātini & treuiri Gallia belgica inquit Plini^o est Belge.
 a scalde fluuiō vsq; ad sequanā. ¶ Essedū ē gen^o curr^o in gallia Essedum.
 repertū. ¶ Farrago ē diuersarū frugū pmixtura i pabulū equo Farrago
 rū. ¶ Lupatū ē gen^o asprimi freni. dictū a lupo^o dentibus Lupatū.

Sed non ulla magis uires industria firmat
 Quā uenerem & ceci stimulos auertere amoris
 Siue boum siue est cui gratior vsus equorum
 Atq; ideo tauros procul atq; in sola relegant
 Pascua post montē oppositū & trās flumia lata
 Aut intus clausos satura ad presepia seruant
 Carpit enim vires paulatim uritq; uidendo
 Femia. nec nemorū patitur meminisse nec herbe
 Dulcibus illa quidem illecebris & sepe superbos
 Cornibus inter se subigit decernere amantes.
 Pascitur in magna silua formosa iuuenca
 Illi alternantes multa uī prelia miscent
 Vulneribus crebris. lauit ater corpora sanguis
 Versaq; in obnixos vrgentur cornua uasto
 Cū gemitu. reboant siluēq; & magnus olympus
 Nec mos bellantes una stabulare. sed alter
 Victus abit. longeq; ignotis exulat oris
 Multa gemēs ignominiam plagasq; superbi
 Victoris. tum quos amisit. inultos amores
 Et stabula aspectans regnis excedit auitis
 Ergo omni cura uires exercet. & inter
 Dura iacet pernix instrato saxa cubili
 Frondibus hirsutis & carice pastus acuta

LIBER TERCIVS

Et tentat sese atq; irasci in cornua discit,
 Arboribus obnixus trunco, uentosq; laceffit
 Ictibus, & sparsa ad pugnam proludit harena
 Post ubi collectum robur uiresq; recepte
 Signa mouet, precepseq; oblitū fertur in hostem
 Fluctus ut in medio cepit cū albescere ponto
 Longius, ex altoq; sinū trahit: utq; uolutus
 Ad terras immane sonat per saxa, nec ipso
 Monte minor procūbit, at ima exestuat unda
 Vorticibus, nigramq; altæ subiectat harenam

¶ Docet equos & tauros arcēdos a coitu ut robustiores sint Itē
 de certamine tauroꝝ ppter vaccam. ¶ Cōstrue (Sed nō ulla in
 dūstria), i. nulla diligentia (firmat magis vires) scz animalium,
 (q̄ auertere venerem), i. coitum (& stimulos ceci amoris), i. libi
 dinis (siue vsus boū est cui), i. alicui (gratior siue vsus equoꝝ) ē
 cui gratior (Atq; pastores relegant), i. remouent (ideo tauros p
 cul atq; in sola pascua), i. vbi soli pascant (post montē opposi
 tum & translata flumina, Aut seruant tauros intus clausos ad
 presepia satura), i. saturantia vel plena (Foemina em̄ carpit) id ē
 minuit frangit (vires) scz mariū (paulatim, & foemina vrit) id ē
 tentat (videndo), i. dum videtur (nec patitur mares meminisse
 nemoꝝ nec herbe Illa quidem), i. foemina (subigit), i. cogit (sepe
 dulcibus illecebris), i. iuis voluptatibus (superbos amantes) id
 est tauros (decernere inter se) id est certare (cornibus Formosa iu
 uenca), i. iuuenis vacca (pascit in magna silua Illi), i. tauri (misi
 cent prelia), i. preliantur (multa vi, alternantes), i. per vices (ater
 sanguis lauit), i. rigat (corpora ex crebris vulneribus, & cornua
 uerfa vrgent in obnixos), i. contra aduersarios (cū gemitu vas
 sto), i. magno (Siluę reboant), i. reclamāt (& magnus olympus
 reboat. Nec est mos bellātes stabulare vna), i. manere vna (sz al
 ter eoꝝ victus abit & exulat), i. exilium patitur (in ignotis oris)
 id ē locis (lōge Gemēs multa), i. ppter multas causas, i. (ignomi
 niā), i. dedecus (& plagas), i. vulnera (superbi victoris), i. quas a
 supbo victore accepit (Tum), i. etiā gemit (amores), i. amica (q̄s
 amisit inultus), i. sine vltione (Et ille vict⁹ taurus aspectās), i. se
 pius aspiciēs (stabula) scz pristina (excedit), i. exit (regnis auitis)
 id ē ex locis vbi diu moratus est (Ergo ille victus taurus exercet
 vires), i. cōfirmat se (omni cura), i. diligentia (& iacet pernix) id ē
 preseuerant inter dura saxa (cubili instrato), i. nō & strato (pactus

GEORGICORVM FO. LI

hirsutis frōdib⁹ (& acuta carice) illa herba (Et ip̄e taur⁹ cētat sese)
 id ē experit̄ suas vires (& discit irasci in cornua). i. pugnare cors
 nib⁹ (obnix⁹). i. opponēs se (trūco arboris. & lacellit). i. puocat.
 (vētos ic̄tib⁹). i. pugnat in ventū vel inaniter (& pludit ad pu
 gnā). i. cētat pugnā (harena sparsa Post). i. postea (vbi). i. qñ (ros
 bur ē collectū & vires s̄s recepte illi. mouet signa). i. redit ad pu
 gnā (& ferit p̄ceps). i. festin⁹ (in hostē oblitū). i. nō cogitantē de re
 ditu ei⁹ (Vt cū fluct⁹ cepit albescere in medio pōro) ille fluctus.
 (trahit sinū). i. tumorē suū (lōgus ex alto). i. p̄fundo maris (& vt
 fluct⁹ volut⁹ ad terras sonat imane). i. imaniter (p̄ saxa. & p̄ cum
 bit). i. descēdit (nō minor ip̄o mōte At ima vnda). i. aqua fundi
 (exestuat). i. cū feruore ascēdit (& subiectat). i. sursum iactat (altae
 nigrā harenā) ¶ Industria ē diligētia v̄l p̄uidētia diligens Indu Industria
 strius industria industriū. i. diligens cautus ¶ Legare ē mittere (Legare, Rele.
 Relegare ē foras mittere diu nō reditur. vt Augustus relegauit
 Ouidiū. s̄ nō multauit exilio. ¶ Decernere aliqñ ē statuere, ali Decernere
 qñ pugnare. vt hoc loco. ¶ Excedere qñq̄ sc̄at exire tūc h̄z ab Excedo.
 latiū. vt hic Regnis excedit auitis. Quādoq̄ sc̄at sup̄are. tunc
 vult acc̄m. vt Lucan⁹ Excessit medicina modū. Itē excedo cres
 sum diuitijs ¶ Auitus adiectiuū ē ab auus. regnū auitum. i. p̄ti Auitus
 nens ad auitū. ¶ Signa mouere ē exercitū adducere. nā in exerci⁹ Signa moue.
 tu sp̄ sunt signa q̄ & vexilla dicūtur. Inde signifer.

Omne adeo genus in terris hominūq̄ ferarūq̄
 Et genus equoreū. pecudes p̄cteq̄ volucres.
 In furias ignemq̄ ruunt. amor omnib⁹ idem
 Tempore non alio catulorū oblita leena
 Seuior errauit campis. nec funera vulgo
 Tam multa informes ursi strangēq̄ dedere
 Per siluas. tūc seuus aper. tūc pessima tigris
 Heu male tūc libiq̄ solis erratur in agris
 Nonne uides ut tota tremor pertentet equorum
 Corpora. si tantū notas odor attulit auras
 Ac neq̄ eos iam frena uirū neq̄ verbera seua
 Non scopuli rupesq̄ caue atq̄ obiecta retardāt
 Flumina correptos unda torquentia montes
 Ipse ruit dentesq̄ sabellicus exacuit sus
 Et pede pro subigit terram. fricat arbore costas

Atq; hinc atq; illinc humeros ad vulnera durat
 Quid iuuenis magnū cui versat in ossibus ignē
 Durus amor. nēpe abruptis turbata procellit
 Nocte natat cęca serus freta. quē sup ingens.
 Porta tonat cęli. & scopulis illisa reclamant
 Equora. nec miseri possunt reuocare parentes.
 Nec moritura sup crudeli funere virgo.

¶ Ostēdit quāta sit amoris & libidinis insania q̄ oibus aialib⁹ ē
 cōmunis ¶ Cōstrue (Adeo). i. certe (omne genus in terris) sc̄z ge
 nus (hoim & ferarū. & genus equoreū). i. in æquore viuentium
 (& pecudes p̄ctēq; volucres ruūt in furias & in ignē) sc̄z libidi
 nis (amor ē idē oibus) sc̄z aialibus (Leena nō errauit in campis.
 alio tpe seuior) sc̄z q̄ tūc (oblita catuloꝝ suoꝝ) sc̄z cā libidinis.
 (Et vrsi informes). i. turpes (nō dedere alio tpe tā multa funera)
 id ē cedēs (uulgo). i. vbiq; (neq; dedere stragē tā multā). i. vastā
 tionē tantā (Aper ē seuus tūc) sc̄z cū ardet libidine (& tigris ē tūc
 pessima. Heu errat). i. itur (tūc male in solis agris). i. desertis lo
 cis (lybię Nōne vides vr̄). i. q̄liter (tremor p̄ntet). i. turbet (tota
 corpa equoꝝ sitantū odor attulit notas auras). i. si aure attules
 id ē viroꝝ fortitū (retardāt iā). i. retinere tunc p̄nt (eos) sc̄z equos
 (neq; seua vbera retardāt eos Scopuli). i. mōtes (& caueꝝ trupes)
 id ē saxa (atq; flumia obiecta torquētia mōtes correptos). i. s̄p
 raptos cū vnda nō retardāt eos (iꝑe sus sabellie⁹). i. sabin⁹ (ruit)
 id ē currit in aliquē (& exacuit dētes. & p̄subigit). i. fodit (terrā
 pede. & fricat costas arbore). i. ad arbore (hinc atq; illinc) id ē ab
 vtroq; latere (& durat hūeros ad vulnera). i. p̄tra vulnera (qd̄ fa
 cit iuuenis cui dur⁹ amor v̄sat i ossib⁹ ignē). i. p̄cupiscētia (Nē
 pe). i. certe (iꝑe natat ser⁹ cęca nocte freta turbata p̄cellis abrup
 tis). i. subit⁹ (sup quē) sc̄z iuuenē (ingēs porta cęli tonat. & eq̄ra
 illisa. scopulis reclamāt). i. resonāt (Nec miseri parentē p̄nt res
 uocare eū a p̄culo. nec virgo). i. amica (moritura sup). i. insup
 (crudeli funere) ¶ Catuli sunt fort⁹ canū & ferarū. i. leonū vrsorū
 & similitū. ¶ Lybia ē regio africę ab atlante mōte vsq; egyptū.
 Etia dicit̄ lybię huius lybies Inde lybicus ca. cū. ¶ Sabelli sunt
 populus in italia de q̄ dictū ē In sit sabellicus. ¶ Quid iuuenis
 & Leander abydenus amauit puellā habitantē in vrbe Sesto
 etu Leāder natate. sed tandē submersus est. quo cognito illa se
 etiam necauit Hoc tangit hic poeta.

Catuli
 Lybia
 Sabellie⁹
 Leander
 Hero

Quid lincee bacchi varie, & genus acre luporæ
 Atq; canū, quid que imbelles dant prelia cerui
 Scilicet ante omnes furor est insignis equarū
 Et mentē venus ipsa dedit, quo tpe glauci
 Potniades malis mēbra absumplere quadrigæ
 Illas ducit amor trans gargara transq; sonantē
 Ascaniū: superāt montes & flumina tranant
 Cōtinuoq; auidis vbi subdita flāma medullis
 Vere magis quia vere calor redit ossibus, ille
 Ore omnes versę in zephyrū stant rupibus altis,
 Exceptātq; leues auras, & sepe sine vllis
 Cōiugijs vento grauidę, mirabile dictu
 Saxa p & scopulos & depressas cōualles:
 Diffugiūt, nō eure tuos neq; solis ad ortus
 In boreā caurūq; aut vnde nigerrimus auster
 Nascitur & pluuio cōtristat frigore cœlū
 Hinc demū hippomanes vero quod noīe dicūt
 Pastores, lentū distillat ab inguine virus
 Hippomanes quod sepe malæ legere nouerę,
 Miscuerūtq; herbas & nō innoxia verba
 Sed fugit interea fugit irrepabile tempus
 Singula dum capti circūuectamur amore
 ¶ De p̄cipuo furore equarū dicit hic, ¶ Cōstr. (Quid), s. agūt va-
 rię (lincee bacchi), i. q̄ trahūt currū bacchi (& quid agit acre ge-
 nus luporæ atq; canū) q. d. etiā insaniunt libidine. Quid agunt
 (imbelles cerui, que prelia dāt), i. q̄liter preliant ob amorē (Scz)
 id ē certe (furor equarū est insignis), i. p̄cipuus (ante oēs), i. super
 omniū furores animalīū (Et ipsa venus dedit equab⁹ mentē), i.
 audaciā (q̄ tpe potniades quadrigę), i. equę in vrbe potnia (ab-
 sumplere malis), i. ore dilacerauerūt (mēbra glauci), i. illi⁹ viri,
 (Amor), i. libido (ducit illas), s. equas (trās gargara), i. mōtes (et
 trās sonantē ascaniū, illū fluuiū (Equę superāt), i. trāscēdūt (mō-
 tes & tranāt flumīa (Cōtinuo) i. mox (vbi flāmīa ē subdita auidis
 medullis), i. q̄n tētantur libidine Sed hoc fit magis in (vere
 quia calor redit ossibus in vere omnes ille) scz equę (stāt in altis
 I III

LIBER TERCIVS

rupibus). i. mōtib⁹ (verse ore in zephyr) ad illū ventū (& excessant). i. frequenter accipiūt (leues auras). i. ventos (Et ipse grauidē sepe sine vllis iugis). i. sine equorū mixtione. qđ ē mirabile dictū) i. vt dicat̄ (diffugiūt p saxa. & scopulos). i. montes. (& per conualles depressas). i. decliuas (o eure nō ad tuos ortus neq; ad ortus solis. sed in boreā & taurū) illū ventū (aut). i. illuc (vnde nigerrimus auster) ille ventus (nascit̄ & contristat coelū pluuio frigore. Hyppomanes. lētū vir⁹ distillat hinc ab inguinē). i. equarū (qđ) virus (pastores dicūt hyppomanes) vero noie (quod hyppomanes male nouerūt legere). i. colligerunt (sepe & miscuerūt ei herbas & verba nō innoxia). i. mala (Sed tēpus irreparabile). i. qđ nequit recuperari (fugit interea. dum nos capti amore circūuectamur singula). i. de singulis scribamus. Et itacludit hanc partē de armētis. ¶ Lincx est fera varij coloris in africa. cui⁹ vrina durefcit in lapidē qđ r lincuri⁹ ¶ Potnia ē qđā ciuitas in qua vir quidā glauc⁹ noie habuit equas quadrigales. quas cū a coitu arceret vt vires pseruarent ille furētes libidine dilacerauerūt eū. ¶ Potnias adis ē patronymicū fœminini generis a potnia formatū ¶ Ascanius ē fluuius phrygię. a quo & filius enę vocatus est ascanius. ¶ Caurus ē ventus septētrionalis qđ & cor⁹ dr. sicut caudex & codex. cauda & coda. plaustrū & plostrū &c. ¶ Pluuus a um. i. pluuialis. vt pluuius arcus aqua pluuiā. ¶ Hippomanes est virus fluens ex inguine equę correpte libidine Etiā est caruncula nigra in fronte pulli equini iā nati. quā mater mox comedit. Item ē herba quā si comedat equus fit insanus Dicūt ab lippos. i. equ⁹. & mania qđ ē isania. ¶ Inguen est lūbus. aut locus iuxta genitalia

Lincx
Lincurius.
Potnia
Glaucus.
Potnias
Ascanius
Caurus

Pluuus.
hippomanes

Inguen

Hoc satis armentis. supat pars altera cure
Lanigeros agitare greges hirtasq; capellas
Hinc labor. hinc laudē fortes sperate coloni
Nec sum animi dubius: verbis ea vincere magnū
Quā sit. & angustis hunc addere rebus honorem
Sed me parnassi deserta p ardua dulcis.
Raptat amor. iuuat ire iugis qua nulla prior
Castaliam molli diuertitur orbita diuo
Nūc venerāda pales magno nūc ore sonandū.
¶ Hactenus. de armētis. nūc de gregibus ait poeta. i. de ouibus & capris Et primo facit exordiū ¶ Construe (Hoc) scz p̄dictum est (satis armētis). i. bobus & equis (altera ps cure). i. opis (supat)

GEORGICORVM FOLIO LIII

id ē supel, f. (agitare lanigeros greges). i. oues (hirtasq; capellas
Lador ē hinc) & o (fortes coloni sperate laudē hinc). i. ex pastura
gregū (Nec sum dubi⁹ animi). i. bñ scio (q; magnū). i. difficile sit
(vincere verbis ea). i. ornate scribere de eis (& addere hūc hono
rē reb⁹ angustis). i. puis & vilib⁹ (S; dulcis amor parnassī). i. ar
tis poetice (raptat me p ardua deserta). i. cogit scribere rē diffici
lem (suuat). i. delectat (ire iugis). i. p iuga p colles (q;). i. p q iuga
(nulla orbita). i. vestigia (prior). i. poetar; (diuertit castaliā). i. tē
dit ad illū fontem musar; (mollī cliuo). i. facili itinere (Pales). i.
dea pabuli (ē nūc venerāda) mihi (& sonādū ē mihi, nūc magnō

Castalia
Castalius
Orbita

ore). i. egregie scribendū. ¶ Castalia ē fons in boetia mus facer.
¶ In castali⁹ a ū. i. poeti⁹ De parnasso supius ē dictū ¶ Orbita ē
idē qd orbis. ab illo nāq; formā Orbita ē circuit⁹ & vestigiū rote

Incipiens stabulis edico in mollibus herbam

Capere oues: dum mox frondosa reducit estas.

Et multa durā stipula siliicq; manipulis

Sternere subter humū. glacies ne frigida ledat

Molle pecus scabiēq; ferat turpelq; podagras

¶ Depastu ouitū p hyemē. ¶ Cōstructio Ego (incipiēs). i. scribe
re de ouib⁹ (edico). i. p̄cipio (oues carpe. herbā in mollibus sta
bulis. dū). i. donec (frondosa estas reducit mox) & edico (sternere/
re durā humū subter. multa stipula). i. stramine (& manipul⁹ sili
cū). i. herba; (ne frigida glacies ledat molle pecus). i. oues tene
ras (& ferat). i. afferat ei (scabiē turpelq; podagras) illos morbos
¶ Podagra ē dolor pedū. vt Chiragra ē dolor manuū. In poda
gricus & chiragricus. i. q patitur illos morbos Item chiragra &
podagra naturalr corripitū mediā syllabā. s; rōne metri p̄duci
tur. p̄pter mutā & liquidā sequentes.

Podagra Chir
agra. Podas
gricus. Chira
gricus

Post hinc digressus iubeo frondētia capris

Arbuta sufficere & fluuios prebere recētes

Et stabula a ventis hiberno opponere soli

Ad mediū cōuersa diem: cum frigidus olim

Iam cadit extremocq; irrorat aquarius anno.

Hec quoq; nō cura nobis leuiore tuenda

Nec minor vsus erit. q; puis milesia magno

Vellera mutētur tyrios incocta rubores.

Densior hinc soboles. hinc largi copia lactis.

LIBER TERCIVS

Quā magis exhausto spumauerit vbere mulctra
 Leta magis pressis manabunt vbera māmīs
 Nec minus interea barbas incanaq; menta
 Cyniphij tondent hirci setasq; comantis
 Vsum in castrorū & miseris velamina nautis
 Pascuntur vero siluas & summa licei
 Horrētesq; rubos & amantes ardua dumos.
 Atq; ipsę memores redeunt in teeta. suosq;
 Ducunt. & grauido superant vix vbere limen
 Ergo omni studio glaciē ventosq; niuales
 Quo minor est illis curę mortalīs egestas
 Auertes: victūq; feres & virgea letus
 Pabula. nec tota claudes fenilia bruma

¶ De capris & hircis hic agit & eos summo pe laudat. ¶ Cōstru-
 ctio (Post ego digressus hinc). i. ab ouib⁹ (iubeo sufficere). i. da-
 re (frondentia arbuta capris. & p̄bere recentes fluuios) & iubeo
 (opponere stabula) sc; caprarū (hiberno soli) illi parti p̄ quā sol
 currit in hyeme (a ventis) stabula in quā (auerfa ad mediū diē)
 id ē ad palgā meridionalē (cū frigid⁹ aquari⁹) illud signū coele-
 ste (cadit iā olim & irrorat). i. imbrē emittit (extremo anno). i. in
 extrema pte anni. sc; in ianuario. Nā principii anni ē martius
 (Hec q; sc; stabula caprarū sunt tuenda). i. custodienda (no-
 bis nō leuiore cura) q; ouiu (Nec vsus). i. vtilitas (erit minor) q;
 in ouib⁹ (q;uis milesia vellera). i. ille lanæ (incocta tyrios rubos
 res). i. purpurata (mutent magno). i. vendant care (Densior so-
 boles) i. maior foetura (est hinc). i. de capris (& copia largi lactis
 ē hinc (Quā magis). i. quāto magis. mulctra). i. vas (spumaues-
 rit. vbere) sc; caprarū (exhausto) id ē emulso. leta vbera manabūt
 magis māmīs sc; capre (pressis Nec minus) id ē etiā (hirci cyni-
 phi) sic dicti a loco (tondēt). i. tondent (interea barbas & menta
 sua incana). i. valde cana (& setas). i. crines (comātes). i. candidas
 (in vsum castrorū & in velamina miseris nautis. vero). i. sed. ca-
 pre & hirci (pascunt). i. edūt (siluas). i. v̄gulta (& summa licei). i.
 ea q; nascunt in montib⁹ Nā liceus ē mons arcadię. & hic ponit
 p̄ omi monte. & caprarū pascunt (horrētes). i. spinolos (rubos &
 dumos amantes ardua) Atq; ipse sc; caprarū (memores redeunt in
 teeta). i. stabula (& ducū). i. educāt (suos). i. foetus (& vix supant
 id ē trāsire pāt (limē grauido). i. pleno (vbere. Ergo quo minor

GEORGICORVM FO. LIII

egestas) .i. indigētia (mortalis cure) .i. hūane custodiē (ē illis) scz
 capris (auertes) ab eis (oī studio glaciē) .i. frig^o (vctolq; niuales)
 id ē frigidus (& feres eis let^o victū & pabula virgea) .i. de virgis
 & frondib^o (nec claudes fenilia tota bruma) .i. dabis eis fenū per
 hyemē. ¶ Milet^o ē ciuitas asiē in q̄ ē optima lana q̄ tingit pur
 pura. ¶ Milesius ē adiectiuū formatū a milet^o. ¶ Aquari^o ē vnz
 decimū signū zodiaci. in qd sol intrat mense ianuario. Aquari
 us etiā dicit qui portat aquā. Itē ē adiectiuū. vt aquaria mala.
 aquariū vas. ¶ Tyrus ē vrbs maritima phenice. q̄olim fuit in
 fula. in illa sit purpura. In tyrus .i. purpureus. Etiā tyrus dicitur
 vir de tyro vel de cartagine. vt in eneide sepe. ¶ Mulstra ē idem
 qd mulstrale .i. vas in quo mulger. vel est idē quod mulfura
 ¶ Cynips ē fluuius garamantū in lybia. apud quem maximi
 sunt hirci. Inde adiectiuū cyniphius a um
 ¶ Fenile est locus in quo fenum reconditur

Miletus
 Milesius.
 Aquarius.

Tyrus
 Tyrius
 Mulstra
 Cynips.
 Cyniphius.
 Fenile.

At vero zephyris cum leta vocantibus estas:
 In saltus vtrūq; gregē atq; in pascua mittes
 Luciferi primū cum sydere frigida rura
 Carpam^o. dū mane nouū dū gramina canent
 Et ros in tenera pecori gratissimus herba
 Inde vbi quarta sitim cœli collegerit hora
 Et cantu querule rumpēt arbuta cicade
 Ad puteos aut alta greges ad stagna iubeto
 Currentē ilignis potare canalibus vndam.
 Estibus at medijs vmbrosam exquirere vallem.
 Sicubi magna iouis antiquo robore quercus
 Ingentes tendat ramos. aut sicubi nigrum
 Illicibus crebris sacra nemus accubet vmbra
 Tum tenuis dare rursus aquas & pascere rursus.
 Solis ad occasum cum frigidus aera vesper
 Temperat. & saltus reficit iam rosida luna
 Littoraq; halcyonē resonāt & achātida dumī
 ¶ De pascu ouiu & capraz p estatē. ¶ Cōstrue (At vero) .i. s. (cū
 leta estas) scz venerit (zephyris vocatib^o) scz estatē (mittes vtrūq;
 gregē) id est oues & capras (in saltus) id est nemora & in pascua
 (Carpamus) id est adeamus cum grege (frigida rura cū primo
 sidere luciferi) id est q̄primum lucifer apparet (dum mane est

LIBER TERCIVS

nouū. & dū gramīna canēt). i. cana sunt (& dū ros gratissimus
 pecori ē in tenera herba Inde). i. postea (vbi q̄tra hora). i. diei (col
 legerit sitim cœli). i. ardorē aeris (& vbi). i. q̄n (q̄rule cicadę rum
 pent arbuſta) cantu suo (iubeto greges potare vndā currentē ca
 nalib⁹ ilignis). i. ex ilice factis (ad puteos aut ad alta). i. p̄funda
 (stagna At). i. s̄ (in medijs estib⁹). i. in meridie. i. iubeto greges (ex
 quirere vmbrosam vallē, sicubi). i. si alicubi (magna querc⁹ io
 uis antiq̄ robore tēdat). i. extēdat (ingētes ramos. aut sicubi ne
 mus nigrū). i. obscur⁹ (crebris ilicib⁹) illis arborib⁹ (accubet). i.
 p̄pe sit positū (sacra vmbra. Iubeto tū). i. tūc (dare rursus). i. gre
 gib⁹ (tenues aquas) & iubeto eos (pascere rursus vsq; ad occasus
 solis cū frigid⁹ vesp). i. stella vesp̄tina (temp̄ at aera. & cū luna ro
 sida). i. humida (reficit salt⁹. & cū littora resonāt haleyonē) id est
 p̄pter cantū illi⁹ auis (& dum resonāt achātida) p̄pter illā auē.

Lucifer.
 Cicada.

Ilex. Ilignus.
 Canalis

Rosidus.
 Achantis.

¶ Lucifer est stella matutina que & venus dicitur.
 ¶ Cicada est paruū volatile in siluis rore viuens. & alibi mure
 sunt cicadę alibi valde sonore. vñ ait Rumpent arbuſta cicadę
 Nō est tñ id animal quod stridet ad focos. nam de illo alibi di
 cit Plinius absq; nomine. ¶ Ilex est arbor glandifera folijs acu
 tis q̄ nunq; decidunt. In adiectiuū ilignus
 ¶ Canalis est lignū cauatū. vel fistula p̄ quā currit aqua de pu
 teo in alueū. eyn gotte. Est generis masculini vel foē
 Rosidus a um. i. humidus vel rose plenus. fit a ros
 ¶ Achantis idis est auicula minima. alio noie carduelis. alij di
 cunt esse philomelā Nominatur aut a spinis in quibus versat
 Nā achantos grece spinam sciat.

Quid tibi pastores lybie quid pascua versu
 Prosequar. & raris habitata mapalia tectis:
 Sepe diem nocteq; & totū ex ordine mēsem
 Pascitur itq; pecus longa in deserta. sine vllis
 Hospicijs. tantū campi iacet. omnia secum
 Armentarius afer agit. tectūq; laremq;
 Armaz. amycleūq; canē. crassamq; pharetram
 Non secus ac patrijs acer romanus in armis
 Iniusto sub fasce viam cū carpit. & hosti
 Ante expectatū positus stat in agmine castris
 ¶ De pastoribus lybicus. ¶ Construe (Quid psequar tibi versu
 pastores lybie). i. qd scribā de pastorib⁹ in lybia. & qd psequar
 tibi versu (pascua lybie. & mapalia habitata) id est q̄ habitantur

GEORGICORVM FOLIO LV

(ratis tectis, pecus). i. grex lybie⁹ pascit (sepe diē noctēq;). i. p diē
 &c (& totū mēsem ex ordine). i. p̄tinuo. & pecus (it in longa des
 ferta sine vllis hospicijs). i. q̄ nunq̄ venit sub tectū (tantū cāpi
 iacet ibi Armētari⁹ afer). i. pastor in africa (agit). i. portat (secum
 oia) sc; necessaria. sc; (tectū & larē). i. tētorii sub q̄ iaceat & agit
 secū (arma & canē amicleū). i. laconicū (& pharetrā cressam) idē
 cretensem (nō secus). i. nō aliter (ac). i. q̄ (romanus acer). i. fortis
 (in armis. cū carpit viā sub iusto fasce). i. magno onere (stat). i.
 obstat (hosti an̄ expectatū). i. anteq; ei⁹ aduent⁹ expectet (castris
 positis in agmine. ¶ Mapalia sunt agrestes case vel domūculæ
 q̄ & magalia dicunt. ¶ Tantū cāpi iacet. iste grūs campi p̄ regi
 a tantū. sicut dicit. tantū pecunig. v̄l ponit absolute. sicut grūs
 domi. v̄l sit sensus. pecus iacet tantū. i. solū. campi. i. in campo
 sicut iacet humi. ¶ Armentarius dicitur custos aut pastor armē
 ti. ¶ Afer dicit aliquis de africa & h; sc̄im afra. vt Augustinus
 fuit afer. ¶ Amycleus est adiectiuū factū ab amyde q̄ est vrbs la
 conie vbi sunt magni canes.

Mapalia

Armētari⁹

Afer.

Amycleus

At non qua scythiæ gentes meoticaq; vnda
 Turbidus & torquens flauentes ister harenas
 Quaq; redit mediū rhodope porrecta sub axem
 Illic causa tenent stabulis armēta. neq; vllē
 Aut herbe compo apparent aut arbore frondes
 Sed iacer aggeribus niueis informis. & alto
 Terra gelu late. septemq; assurgit in vlnas
 Semper hyems semper spirantes frigora tauri
 Tum sol pallētes haud vnq; discutit vmbas
 Nec cū inuectus equis altū petit ethera. nec cū
 Precipitem oceani rubro lauit equore currum
 Concresecunt subitæ currenti in flumine cruste
 Vndaq; iam tergo ferratos sustinet orbis
 Puppib⁹ illa prius patulis: nunc hospita plaustris
 Aerac; diffiliunt vulgo. uestesq; rigescunt
 Indute. ceduntq; securibus humida vina.
 Et tote solidam in glaciem uertere lacune
 Stiriaq; impexis induruit horrida barbis.
 Interea toto non secius aere ningit

LIBER TERCIVS

Intereunt pecudes, stant circūfusa pruinis
 Corpa magna bouū, confertq; agmine cerui
 Torpent mole nouo & summis vix cornib' extāt
 Hos non immensis canibus nō cassib' vllis
 Puniceę ve agitant pauidos formidine penne
 Sed frustra oppolitu trudentes pectore montem
 Comminus obruncāt ferro, grauiterq; rudentes
 Cedunt, & magno leti clamore reportant
 Ipsi in defossis specubus secura sub alta
 Otia agunt terra, congestaq; robora totas
 Aduoluere foci vltimos igniq; dedere.
 Hic noctem ludo dūcunt, & pocula leti
 Fermento atq; acidis imitantur vitea forbis.
 Talis hyperboreo septem subiecta trioni
 Gens estrena virum rypheo iungitur euro
 Et pecudum suluis velantur corpora letis.

¶ Hic dicit mores scytharū qui strarij sunt afris Nam afri habi-
 tant calidissima loca. scythę autē frigidissima. ¶ Cōstructio (Ar)
 id ē sed. s. talis passio (nō ē qua). i. vbi (gētes scythię sunt, & qua
 (meothica vnda ē, & qua turbid' ister) ille fluui' (ē torquēs) id ē
 voluens (flauētes harenas, & q̄ rhodope) ille mons thracię (redit
 porrecta sub mediū axem). i. septētrionē (hoies tenēt illic armē
 ta clausa in stabul. neq; vllę herbę apparent in campo, neq; vllę
 frondes apparēt in arbore) s; terra iacet informis). i. sine formis
 vllis (aggerib' niueis). i. ppter copiā niuis (& alto gelu & gelu
 vel nix assurgit). i. ascendit (in septē vlnas Hyems semp' est ibi.
 & tauri). i. ventī illi (spirātes frigora). i. qui spirādo faciūt frigo-
 ra (Tum). i. etiā (sol haud vnq; discutit). i. remouet (pallētes vm-
 bras). i. nubes. hoc ē nūc; dies ē ibi plene serenitatis (Nec cum
 sol inuect' equis petit altū ethera. nec cū sol lauāt currū suū pre-
 cipitē). i. descendentem (in rubro equore oceani Crustę). i. frusta
 glacię (p̄rescūt subite. i. flumine currēti. & vnda sustinet) id est
 portat (iam). i. tūc (ferratos orbes). i. rotas currū (Illa) s; vnda
 (hospita). i. apta vel seruiēs (prius patul' puppib'. nūc ē hospita
 ta plaustris). i. q̄ prius ibāt naues. illac nūc eunt plaustra, & ara
 dissiliunt). i. crepāt pre frigore (vulgo). i. vbiq; (& vestes indurę
 rigescūt). i. rigidę fiūt (& humida vina cedūt securib'). i. gelāt

GEORGICORVM FO. LVI

(& tota lacune). i. fossę (verterūt se in solidā glaciē). i. fossę gelāe
 vsq; ad fundū (& horrida stīria). i. stilla (induruit). i. durata (in
 barbis impexis). i. incomptis (ningit interea toto aere). i. vbiq;
 (nō seci^o) i. nō legnius (pecudes intereunt). i. moriunt (frigore.
 & magna corpa boū stant circūfusa pruinis). i. niuib^o (& cerui
 cōfero agmine). i. dense ꝑiuncti (torpent). i. pigri fiunt (noua
 mole). i. nimia copia niuiū (& vix extāt). i. extra niue stant (sum
 mis cornib^o). i. summitate cornuū (Scythę nō agitant). i. venā
 tur (hos) sc; ceruos (canib^o immillis) & nō agitat hos (vllis casti
 bus). i. laqueis. vel nō agitant (pauidos formidine puniceę pen
 nę) illius instrumēti (S; obtruncāt ferro). i. gladio (cōminus). i.
 ex ꝑꝑinquo (ceruos trudentes pectore frustra montē) i. cumu
 lum niuis (oppositū. & scythę rudētes). i. vociferātes (grauiter
 cedunt). i. occidunt eos (& reportant lēti magno clamore (Iꝑi)
 scythę (agūt secura ocia in specub^o defossis sub alta terra. & ad
 voluerunt focis). i. ad focos (robora). i. ligna (ꝑgesta). i. cōpora
 tata (& totas vltimos) illas arbores (Ducūt hic). i. ibi (noctē ludo
 & imitant vītea pocula). i. vīna (fermēto atq; acidis sorbis) illis
 pomis. i. ꝑ vino bibunt cereuisiā (effrena). i. fera (gens virū). i.
 viroz (subiecta hypboreo septētrioni est talis. & tundiū). i. infes
 staturyphēo euro). i. vento graui (& corpa eoz velant fuluis
 setis) id est hirtis pellibus pecudum. vel dic. ipsi (velantur cor
 pora) vt sit synecdoche.

¶ Meotis idis ē maxima palus in scythia in meoticus a um. Meotis,
 ¶ Ister ē maxim^o fluui^o scythę & germanoz q & danubi^o Ar Ister.
 ¶ Crusta ē durū frustū cuiuscūq; rei. nā crustū ē frustū rei esibi^o. Crusta. crustū
 ¶ Stīria ē idē qđ stilla nā a stīria fit stilla ꝑ diminutōem. Stīria
 ¶ Sorbus ē arboris species. cuius pomum dicitur sorbum. ex Sorb^o. sorbū
 quo fit quandoq; potus. ¶ Puniceus. id est ruber Puniceus

Si tibi laniciū cure: primū aspera silua
 Lappęq; tribulicq; absint. fuge pabula lęta
 Cōtinuoq; greges villis lege mollibus albos:
 Illum autē. q̄uis aries sit candidus ipse
 Nigra subest vdo tantū cui lingua palato
 Renęe. ne maculis infuscet vellera pullis
 Nascentum. plenoq; alium circūspice campo.
 Munere sic niueo lanę: si credere dignum est:
 Pan deus archadię captam te luna fefellit
 In nemora alta vocans. nec tu aspernata vocantē.

¶ Cōstructio (Si laniciū ē tibi cure). i. si vis bonā lanā accipe ab ouib⁹ (aspa silua). i. spina (& lappē & tribuli absint) scz ab ouib⁹ (primū). i. añ oia (& fuge pabula leta). i. noli oues pingues face re. quia tūc amittūt lanā (& lege). i. elige (albos greges, mollib⁹ villis). i. lanis (reſce). i. repelle (illum) scz arietē (cui nigra lingua subest palato vdo). i. humido (q̄uis ip̄e aries sit candidus ne in fuscet). i. denigret (vellera nascentū) scz agnorē (macul⁹ pullis). i. nigris (& circūspice). i. q̄re (aliū) s̄ arietē (in pleno cāpo) Luna pandeus arcadię fefellit sic te captā niuco munere lanę. si dignū ē credere). i. si credimus fabulis Pan erat (vocās te ta nemo ra. nec tu aspernata es). i. nō spreuisti (vocantē) scz p̄na.

Laniciū

Vill⁹. vell⁹

Pullus.

Palatū

¶ Laniciū idem est quod lana. vt ait Seruius

¶ Villus ē longa lana dependēs ¶ Vell⁹ ē lana tonsa de tota oue Villus ē masculinū sc̄de declinatōis. Vellus neutrum terc.

¶ Pullus a um. i. niger. In pullat⁹. i. pullis vestibibus indutus.

¶ Palatū est summū oris qd̄ & cœlū capitis dicitur.

At cui lactis amor: cythisum lothosqz frequētes
 Ille manu falsasqz ferat p̄sepibus herbas
 Hic & amāt fluuios magis. & magis ubera tēdūt
 Et salis occultū referunt in lacte saporem
 Multi iam excretos prohibēt a matribus hedos
 Primaqz ferratis prefigunt ora capistris
 Quod surgente die mulserē horisqz diurnis
 Noctē premunt. quod iā tenebris & sole cadēte
 Sub lucem exportāt calathis adit oppida pastor
 Aut parco sale contingūt hyemiqz reponunt

¶ De lacte & caseo ¶ Cōstrue (At cui ē amor lactis). i. qui cupit multū lactis ex ouib⁹ (ille ferat p̄sepib⁹ cythisum). i. eam herbā (& lothos) illas herbas (frequētes) id est multos (& falsas herbas) oues (amant magis fluuios). i. plus potant (hinc) id ē p̄pter falsas herbas (& tēdūt). i. replent (magis vbera. & referūt in lacte occultū sapore salis Multi phibent a matribus hedos excretos). i. qui iā excreuerunt (& p̄figunt). i. circūligant (prima ora) scz hedos (ferratis capistris). i. aculeis ferreis vt fugere volentes fugiat mater lesa (Quod) scz lac rustici (mulserē die surgente). i. mane (& diurnis horis). i. in die (premunt illud). i. caseos ex illo faciunt (noctē. & quod lac mulserunt tenebris). i. vespe (& sole cadente). i. occidētē (exportāt calathis). i. in vasis (sub lucē). i. diluculo vel ante lucem (pastor adit oppida) scz commercij causa.

GEORGICORVM FO. LVII

(Aut rustici ptingunt). i. p dūt (caseos sale parco). i. modico v f ser uatorio (& reponūt hyemi). i. ad hyemē. ¶ De lotho & cythiso supra dictū ē. ¶ Calath⁹ ē grecū nomē latine quasillū. vt Serui⁹
 ¶ Est igit calathus sportula aut vasculū. hinc fit grecū diminu tiuū catathiscus quo catulus vtitur.

Calathus
 Calathis⁹

Nec tibi cura canū fuerit postrema, sed vna
 Veloces spartę catulos acremq; molossum,
 Pasce sero pingui, nuncq; custodibus illis
 Nocturnū stabulis furē incurfusq; lupor;
 Aut impacatos a tergo horrebis iberos
 Sepe etiā cursu timidos agitabis onagros
 Et canibus leporem, canibus venabere dammas
 Sepe volutabris pulsos siluestribus apros
 Latratu turbabis agens, montesq; p altos.
 Ingentem clamore premes ad retia ceruum.

¶ Hic agit de canib⁹ villaticis & pastoris. ¶ Cōstr. (Cura canū nō fuerit tibi postrema). i. p̄cipue curabis canes (s; pasce vna). i. sil (pingui sero veloces catulos spartę). i. de illa ciuitate (& acrē molossum). i. talē canē (illis custodib⁹). i. dū habeas bonos canes (nūq; horrebis stabul nocturnū furē & incurfus lupor; Aut nū q; horrebis a tergo). i. post te (iberos). i. p̄dones (ipacatos). i. ho stes (Etiā agitabis cursu) s; canū (timidos onagros) illa aialia (& tu venabere canib⁹ leporē & venaberis canib⁹ dāmas. Turba bis sepe latratu) s; canū (agēs). i. fugās (apros pulsos ex siluestri bus volutabris). i. locis in qb⁹ apri volutāt se (Et p̄mes). i. ipel les (clamore). i. latratu canū (ad retia ingentē ceruū p altos mō tes. ¶ Sparta ē ciuitas in grecia, alio noīe lacedemon In spar tiata. i. aliq; de sparta. ¶ Molossia ē qdā regio q̄ & epir⁹ dicit. in q̄ sunt magni canes. hinc molossus a um nomē gētile. Et mo lossus substantiue p magno cane vt hic. ¶ Serū ē aqua lactis coa gulati. ¶ Iber vel iberus media pducta. idē qd hispanus. Itē iber us est fluuius in hispania. ¶ Onager dicit alinus siluester Nam onos grece dicit alinus latine. & agrios agrestis. ¶ Volutare ē frequentatū verbū a voluo. Inde volutabrū est cenosus locus in quo se volutant apri & porci.

Sparta
 Sparta
 Molossia
 Molossus.
 Serum
 Iberus
 Onager
 Volutare
 Volutabrū.

Disce & odoratā stabulis accēdere cedrum,
 Galbaneoq; agitare graues nitore chelydros
 Sepe sub immotis presepiibus aut mala tactu

LIBER TERCIVS

Vipera delituit cœlumq; exterrita fugit
 Aut tecto assuetus coluber succedere & vmbrae
 Pestis acerba boum pecoriq; aspgere virus
 Fouit humū. cape saxa. manu cape roborā pastor
 Tollentēq; minas & sibila colla tumētem
 Deinceps iamq; fuga timidū caput abdidit altæ
 Cū mediū nexus extremæq; agmina caudæ
 Soluuntur. tardosq; trahit sinus vltimus orbes.
 Est etiā ille malus calabris in saltibus anguis
 Squamea couoluens sublato pectore terga
 Atq; notis longa maculosus grandibus aluū
 Qui dum amnes ylli rupuntur fontibus. & dum

*Deus somno loquax
 aut q. garulū si. et
 quax an. dicitur at
 quā in apud sup. ca
 lio. demum p. f. p. p.
 phibit lapidā pot
 a nolte a flum. ou
 p. p. p. p. p. p. p.
 cant. audig. in. p.
 dicit. et. et. p. p.
 s. l. d. q. p. p. p. p.
 dicit. t. p. p. p. p.
 p. p. p. p. p. p. p.
 g. p. p. p. p. p. p.*

Vere madet vdo terræ ac pluuiialibus austris
 Stagna colit. ripisq; habitans hic piscibus atram.
 Improbus ingluuiē ranisq; loquacibus explet.
 Postq; exulta palus terreq; ardore dehincunt
 Exilit in siccū & flamantia lumina torques.
 Seuit agris. asperq; siti atq; exterritus estu.
 Ne mihi tum molles sub diuo carpere somnos.
 Neu dorlo nemoris libeat iacuisse p herbas.
 Cum positis nouus exuuis. nitidulq; iuuenta
 Voluitur. aut catulos rectis aut oua relinquēs
 Arduus ad solem linguis micat ore trifulcis.

¶ Hic agit de serpētib⁹ fugādīs & fugiēdis q frequenter sunt in agris ¶ Cōstrne (Disce accēdere in stabulis cedrū odoratā) id ē odoriferā (& disce agitare). i. fugare (chelydros) illos serpentes (graves). i. molestos (pecori. galbano nidore). i. odore galbani. (Aut vipera mala tactu). i. nocīra dū tangit (delituit) id ē latuit. (sepe sub psepibus immotis). i. dū stātib⁹ (& exterrita fugit cœlū). i. lucē (Aut coluber assuet⁹ succedere tecto. & vmbre). i. sub tectū & vmbra (& coluber ens acerba pestis bouū. assuet⁹ aspgere vit⁹ pecori. fouit humū). i. iacuit in humo (O pastor cape manu saxa. cape manu roborā) i. fustes (& deinceps colubrū tollentē minas). i. minantē (& tumentē sibila collo). i. cuius sibilātia colla tument (Et coluber abdidit iā fuga caput timidū) id ē cui tris.

GEORGICORVM FO. LVIII

met(alte).i.pfunde(cū medij nexus).i.nodi vel circuli colubri
 (& agmina).i.mor^o(extreme caude soluuñ. & vltim^o sinus).i.
 curuitas colubri(trahit).i.mouet(tardos orbes).i.circulos.hoc
 ē. q̄uis cauda & fere totū corp^o colubri sit abscisum. tñ adhuc
 viuūt caput & p̄t reparare vires (Ille malus anguis ē etiā in salti
 bus calabris).i. in siluis calabrie (quoluēs squamea terga pecto
 re sublato).i. erecto (atq; maculosus lōgā aluū grādib^o not^o).i.
 cuius v̄ter ē maculosus (Qui) scz anguis (dū illi amnes rūpūnē
 fontib^o).i. fluūt ex fontib^o (& dū terre madēt v̄dovere & pluuiā
 lib^o v̄ndis. ip̄e colit(stagna).i. morat̄ apud stagna. & ip̄e anguis
 (improb^o).i. insatiabil^o (habitās ripis).i. iuxta ripas (explet atrā
 in gluuē suā piscib^o. & loq̄q̄ibus ranis. Postq; pal^o).i. aqua (ē ex
 uita).i. siccata (& postq; terre dehiscunt ardore solis. ille anguis.
 exilit in siccū & torquēs).i. voluēs (flāmantia lumina).i. ocu
 los (seuit).i. seuus ē in (agris asp).i. crudel^o (siti).i. p̄pter sitim (&
 exterrit^o estu).i. ardore (Ne libeat mihi tñ carpere molles som
 nos sub diuo).i. dormire foris in cāpo (neu).i. neue (libeat mihi
 iacuisse p̄ herbas in dorso).i. sup̄ficie (nemoris cū serpēs voluē
 tur).i. serpit (nouus ex tuijs positis).i. veteri pelle deposita (& n̄
 tidus iuuēta).i. iuuētute (relinquēs tectis).i. in antris (catulos su
 os aut oua. arduus).i. erect^o (ad solē. & ip̄e micat ore).i. mouet
 os (linguis trifulcis).i. triplicib^o. ¶ Cedrus ē arboris spēs in
 Syria. emittēs resinā cuius odore serpētes fugant. lignū vero nō
 putrescit. ¶ Galbanū ē q̄dā resina putilis p̄tra venena In sit gal
 baneus adiectm ¶ Nidor ē odor rerū adustarū. ¶ Chelydrus ē
 spēs serpētis in terra simul & aqua morās. ¶ Vipera cyn adder
 foemina marē necat in coitu. catuli eius matrē in partu
 ¶ Agmē fit a v̄bo ago qd̄ q̄nq; fecat moueo Igit̄ agmē hic idē
 est qd̄ motus ¶ Calabrya est regio italiā calidissima. Inde ca
 laber & ē aliquis de calabrya. ¶ Dios grece iouem fecat. Iouem
 vero p̄ aere ponūt. vt Horatius. Venator manet sub Ioue frigi
 do Itaq; sub diō. i. sub aere extra tectū Vulgus tñ dicit sub diuo
 & parum refert. ¶ Exuuiā sunt veteres vestes q̄ exuūtur. vel ar
 ma hostibus exuta. hic fecat veterē pellem Ouidius. Anguib^o
 exuuitur veteri cum pelle verustas.

Cedrus.
Galbanū
Nidor
Chelydrus
Vipera
Agmen
Calabrya
Calaber
Dios
Sub diuo
Exuuiā

Morbore quoq; te causas & signa docebo.
 Turpis oues terat scabies: vbi frigidus imber.
 Altius ad viuū p̄ledit. & horrida cano
 Bruma gelu; vel quū tonsis illotus adhesit
 Sudor; & hirsuti secuerut corpa vepres:

LIBER TERCIVS

Dulcibus idcirco fluuijs pecus ome magistri

Perfundit: vdisq; aries in gurgite villis

Merlatur: missulq; secundo defluit amni:

Aut tonsum tristi cōtingunt corpus amurca:

Et spumas miscēt argenti ac sulfura viua

Idealsq; pices: & pingues vngvine ceras:

Syllamq; helleborosq; graues nigrūq; bitumen:

Nō tñ vlla magis presens fortuna laborū est:

Quā si quis ferro potuit rescindere summū

Vlceris os: alitur vitū: viuitq; tegedo:

Dū medicas adhibere manus ad vulnera pastor

Abnegat: & meliora deos sedet omnia polces:

Quin etiā ima dolor balantū lapsus ad ossa

Cum fuerit atq; artus depalcitur arida febris,

Profuit incensos estus auertere, & inter.

Ima ferre pedis salientē sanguine venam

Bisalte quo more solēt acerq; gelonus

Cum fugit in rhodopen atq; in deserta getarū

Et lac cōcretum cū sanguine potat equiuo

¶ De morbis pecorū. & p̄mo de causis. postea de remedijs eorū.
 ¶ Cōstructio (Docebo q̄q; te causas & signa morborū) sc̄q; q̄ pe
 corib⁹ accidūt (Turpis scabies tētat oues). i. accidit ouib⁹ (vbi)
 id ē quū (frigid⁹ imber p̄sedit alti⁹). i. p̄fundi⁹ (ad viuū) sc̄q; cor
 pus ouīū (horrida bruma p̄sedit cano gelū). i. glacie. (Vel cū
 illotus). i. imundus (sudor adhehit ouib⁹ tonsis. & cū hirsuti ve
 pres secuerūt corpa) sc̄q; ouīū (Magistri). i. pastores (p̄fundūt ier
 circo ome pecus dulcib⁹ fluuijs & aries merlat in gurgite. vil
 lis vdis). i. madidis (& ip̄e aries missus) sc̄q; in fluuiū (defluit se
 cūdo amni). i. cū cursu fluminis (Aut magistri p̄tingūt corp⁹)
 sc̄q; ouīū (amurca tristi). i. amara (& miscēt spumas argēti ac viua
 sulphura) i. argētū viuū (& pices ideas). i. quales nascunt in ida
 monte (& ceras pingues vngvine). i. vnctiōne (& miscēt scyllā)
 eā herbā (& graues helleboros) eas herbas (& nigrū bitumē Tñ
 nō vlla fortuna laborū ē magis p̄sens). i. efficacior medela (q̄ si
 quis potuit rescindere ferro summū os vlceris Vitū). i. morbi

GEORGICORVM FOLIO LIX

(alitur). i. crescit (& uiuit). i. grauescit (tegedo). i. cū tegit (dū pas-
stor abnegat). i. nō uult (adhibere medicas man⁹). i. remedia ad
vulnera (& sedet poscēs deos oīa meliora. Quin etiam cū dolor
fuerit lapsus ad ima). i. intima (ossā balantū). i. ouitū (atq; cū ari-
da febris depascit). i. sumit (art⁹. p fuit auertere est⁹ incensos). i.
minuere calores (& ferire venā salientē sanguie inter ima pedis.
q̄ more) i. qliter (bifalte) illi hoies (solent) scz ferire venā equi (&
acer gelon⁹) ille popul⁹. solet ferire &c. (Cū fugit in rhodopen)
illū montē (atq; in deserta getarū) illorū hoīm (& potat lac p̄res-
tū cū egno sanguie) ¶ Hellebor⁹ ē herba purgatoria. teuto.
wäckruyt ¶ Bifalte sunt populus in scythia vel thracia

Hellebor⁹.
Bifalte
Gelon⁹.

¶ Gegoni sunt populi scythie quos nunc tartaros uocant
Quam procul aut molli succedere sepius umbræ
Videris: aut summas carpentē ignauius herbas:

Extremāq; sequi aut medio procumbere campo

Pascentē & sere solam decedere nocti

Continuo culpam ferro compelle priusq;

Dira p̄ incautū serpant contagia vulgus.

Nō tam creber ages hyemē ruit equore turbo:

Qua multe pecudu pestes: nec singula morbi

Corpa corpiunt: sed tota estiuā repete:

Spemq; gregēq; simul: cunctaq; ab origine gētē.

Tum sciat aerias alpes & norica liquis

Castella in tumulis & iapidis arua timau:

Nunc quoq; post tanto videat desertaq; regna

Pastorū: & longe saltus: lateq; vacantes.

¶ Hic scribit signa morbosæ pecudis Itē multos eē morbos pe-
corū. ¶ Cōstrue (Quā) ouē (videris succedere sepi⁹ molli umbrē)
id ē ire sub arbore (aut carpentē ignau⁹). i. pigri⁹ (summas her-
bas). i. summitates herbarū (& quā uideris sequi: ... cremā aut p̄-
cūbere). i. iacere (in medio cāpo) aut quā uideris (pascentē) solam
decidere sere nocti. cōpelle p̄tinuo culpā). i. vitiū (ferro) scz eam
occidēdo (priusq; dira p̄ragia serpāt p̄ incautū vulg⁹). i. p̄ gres-
sem q̄ sibi cauere nescit (turbo agens hyemē). i. mouēs tēpēstas-
tem (nō ruit tā creber in equore. q̄ multe sunt pestes pecudum
nec morbi corpiunt). i. inuadūt (singula corpa. s; corpiunt res-
pente tota estiuā). i. oīa aīalia q̄ sunt in estiuis. scz (spem gregēq;

LIBER TERCIVS

fil). i. agnos cū ouib⁹ (& cunctā gentē). i. gregē (ab origine) Hō
 sciat hoc (tū si quis videat nūc q̄q; post tātō). i. post tanta tpa (at
 pes aerias). i. altas (& norica castella in tumul. & arua timaui sa
 pidis). i. illi⁹ fluuij venetiani. & si quis (videat regna pastoz). i.
 optima pascua (deserta). i. sine gregib⁹. & videat (saltos). i. siluas
 (vacātes). i. vacuas (lōge lateq;). ¶ Cōtagiū ptagio v̄ ptagis

Contagiū
 Estiua.

Noricum.
 Timauus
 Iapida
 lapis.

ē morb⁹ q; suo ptractu nocet alijs. ¶ Estiua sunt loca vmbrosa
 in qbus p estatē pecora vitāt ardorē solis. Itē q̄cunq; loca frigida
 & estatē apta sic vocant. ¶ Noricū ē regio qdā pars illyrici.
 Et ponit adiectiue. ¶ Timauus est fluuius venetię.
 ¶ Iapidia ē pars venetię dicta ab iapido oppido. In iapis idis
 adiectiuū foeminini gñis. sicut aulonis, sicilis

Hic quondā morbo coeli miserranda coorta est
 Tempestas: totoq; autūni incanduit estu:
 Et genus omne neci pecudū dedit, omne ferarū:
 Corruptiq; lacus; infecit pabula tabo:
 Nec via mortis erat simplex; sed vbi ignea venis
 Omnibus acta sitis miseros adduxerat artus:
 Rursus abūdabat fluidus liquor: omniaq; in se
 Ossa minutatim morbo collapsa trahebat
 Sepe in honore deū medio stans hostia ad aras:
 Lanea dum niuea circudatur infusa vitta:
 Inter cunctantes cecidit moribuda ministros.
 Aut si quā ferro mactauerat ante sacerdos.
 Inde neq; impolitis ardent altaria fibris:
 Nec responsa potest consultus reddere vates.
 Aut vix suppositi tinguntur sanguine cultri:
 Summaq; ieiuna sanie infulcatur harena:

¶ Describit pestilentia quondā in aialib⁹ factam. ¶ Cōstructio
 (Miserāda tēpestas). i. pestilētia (coorta ē quondā. hic). i. in his lo
 cis (morbo coeli). i. vitio aeris (& incāduit). i. exarsit (toto estu au
 tūni. Et dedit neci omne gen⁹ pecudū. & omne gen⁹ ferarū. & corru
 pit lacus & infecit tabo). i. sanie (pabula Nec via mortis erat sim
 plex). i. nō moriebant simplici gñe mortis (s; vbi). i. qñ (ignea
 sitis). i. nimi⁹ ardor (acta oib⁹ venis). i. p totū corp⁹ (adduxerat)
 id ē ptracterat (miseros ar⁹ fluid⁹. liquor abūdabat rursus & tra

GEORGICORVM FO. LX

hebat in scōia ossa collapsa minutatim). i. in pua frustra (mor-
 bo). i. p. morbū (hostia) scz ouis aut bos (stans ad aras in medio
 honore deū). i. deorū (cecidit sepe moribūda). i. mortēs (iter mis-
 nistros cūctātes). i. expectātes (Aut si quā) scz hostiā (sacerdos an-
 ma cūctauerat ferro). i. cultro vel securi (neq; altaria ardēt fibris). i.
 intestinis (ipositis). s. are (inde). i. de illa hostia (nec vates p̄sult)
 id ē interrogat⁹ (p̄t reddere respōsa) Aut cultri suppositi. s. hostie
 (vix tinguunt sanguine. & summa harena infuscat̄ se iuma sanie)
 id ē modico cruore. ¶ Tabū ē putredo vel corrupt⁹ sanguis q̄ &
 sanies vocat̄. Ntō vitū Quītilian⁹ dicēs Expressum dētib⁹ tabū
 ¶ Infula ē fascia i modū dyademat⁹ quā gestabāt in capite sacer-
 dotes ¶ Vitte s̄ ligamia q̄b⁹ crines vinguunt̄ aut pepla capitis.
 Hinc letis vituli vulgo moriuntur in herbis
 Et dulces animas plena ad presepia reddunt.
 Hinc canibus bladis rabies venit. & quatit egros
 Tullis anhela lues ac faucibus angit obelis.
 Labitur infelix studiorū atq; immemor herbe
 Victor equus. fontescz aueritur. & pede terram
 Crebra ferit. demissæ aures. incertus ibidem
 Sudor. & ille quidē morituris frigidus aret
 Pellis & ad tactū tractanti dura resistit.
 Hec ante exitum primis dant signa diebus.
 Si in processu cœpit crudescere morbus.
 Tum vero ardētes oculi. atq; attractus ab alto
 Spiritus interdu gemitu grauis. imaq; longo
 Illa singultu tendunt. it naribus ater
 Sanguis. & obfessas fauces p̄mit aspera lingua.
 Profuit inerto latices infundere cornu
 Leneq; ea visa salus morientibus vna.
 Mox erat hoc ipsum exitio. furniq; referti
 Ardebant. iplicz suos iam morte sub egra
 Dn̄ meliora p̄ns. erroreq; hostibus illum.
 Discissos nudis lamabant dentibus artus.
 ¶ Dicit hanc pestilentia cōem fuisse oib⁹ animātib⁹. ¶ Cōstrue:
 (Vituli moriunt hinc). i. ex peste (vulgo). i. vbiq; (in letis herbis)

LIBER TERCIVS

id ē bonis pascuis (& reddūt dulces aīas) .i. moriunt̄ (ad plena
 p̄sepiā) .i. cū haberēt copiā pabuli (rabies venit hīnc blādis ca-
 nibus & anhela tussis quatit) .i. vexat (egros suos) .i. porcos (&
 angit) .i. ledit eos (faucib⁹ obesis) .i. tumētib⁹ (equus victor) .i.
 qui qñq; fuit victor (infelix studioꝝ) .i. operū (atq; immemor
 herbę labiī & auertit fontes) .i. recusat potū (& ferit crebra) .i. se-
 pe (terrā pede, aures) equi sunt (demisse) .i. p̄dulx̄ (incert⁹ sudor
 ē ibidē) .i. p̄pe aures. & ille sudor (aret frigid⁹ moritur⁹) .i. equis
 (& pellis equi dura ad tactum resistit, tractanti) .i. nō p̄t cōtrahi
 (Animalia egra dant hec signa morbi primis dieb⁹) .i. qñ pri-
 mo ceperūt egrotare (an̄ exitū) .i. cū adhuc spes vitę ē (Sin) .i. sed
 (oculi sunt ardētes tum. & spūs) .i. anhelit⁹ (attractus ab alto) .i.
 p̄fundo cordis (gravis interdū cū gemitu. & pecudes tendunt)
 id ē cruciant (ima ilia longo singultu. ater sanguis it) .i. fluit de
 narib⁹ (& lingua aspa) .i. sicca (p̄mit fauces oblesas) .i. clausas,
 (Profuit) .i. vtile fuit (fundere eneos latices) .i. vina (cornu inser-
 to) .i. p̄ cornu imissum (ea sal⁹ visa ē vna) .i. sola (morientibus)
 aialib⁹ (Hoc ip̄m) infundere leneos latices (erat mox exitio) id ē
 ad exitiū (& egri resecti) .i. p̄fortati (ardebāt furij) .i. fiebāt furij
 ois (& ip̄i) entes (iā sub egra morte lanīabāt suos artus discissos
 nudis dentibus) O (dij date pijs meliora & date hostibus illum
 errorē) .i. insanā. Est aut̄ parenthesis ille versus

Vulgo
 Auertor
 Auertor
 Exitium,
 Crudus
 Crudesco
 Iliā.

¶ Vulgo aduerbiū est hic idem quod vulgariter vbiq;
 ¶ Auertor deponēs idē ē qd̄ auerto vel sperno. Inde auertor. vt
 auersamini vitia. inquit Boetius. ¶ Exitium .i. mors q̄si exitus
 vitę. ¶ Crudus .i. crudel⁹ vel durus. In̄ crudeo qd̄ nō est in vsu.
 In̄ crudesco. i. crudus vel crudior fio. ¶ Iliā sunt intestina pecu-
 dum & ferarū maiorū p̄ q̄ cibis labitur ad aluum.
 Ecce autem duro fumans sub vomere taurus.
 Concidit. & mixtum spumis vomit ore cruorē.
 Extremosq; ciet gemitus; it tristis arator
 Moderentē abiungens fraternā morte iuuentum
 Atq; ope in medio defixa reliquit aratra.
 Nō vmbra aliorū nemorū; nō mollia possunt
 Prata mouere animū; nō qui p̄ saxa volutus
 Purior electro campū petit amnis; at ima
 Soluūtur latera; atq; oculos stupor vrget inertes.
 Ad terrāq; fluit deuexo pondere ceruix.

Quid labor aut benefacta iuuat, qd uomere tras
 Inuertisse graues, atqui non massica bacchi;
 Munera, nō illis epule nocuere reposte.
 Frondibus & victu pascuntur simplicis herbe.
 Pocula sunt fontes liquidi: atq; exercita cursu
 Flumina; neq; somnos abrūpit cura salubres.
 Tempore nō alio dicūt regionibus illis
 Quęsitas ad sacra boues iunonis; & uris
 Imparibus ductos alta ad donaria currus.
 Ergo egre rastris terrā rimatur, & ipsis
 Vnguibus infodiunt fruges, montesq; per altos
 Contenta ceruice trahunt stridentia plaustra
 Non lupus insidias explorat ouilia circū
 Nec gregibus nocturnus obambulat, acrior illū.
 Cura domat, timidi dammæ ceruicq; fugaces
 Nūc interq; canes & circū tecta uagantur
 ¶ De peste tauroꝝ subita ¶ Cōstrue (Ecce autē taurus fumās sub
 duro vomere), i. laborās ad aratrū (concidit), i. cadit (& vomit
 ore cruorē mixtū spumis, & ciet), i. mouet vř dat (extremos ge
 mitus Arator it tristis, abiungens), i. soluens (iuuencū mœretē
 fraterna morte) id ē socij sui (atq; arator reliquit aratra defixa in
 medio ope), i. cū nōdū sit aratio pfecta (Vmbraē altoꝝ nemoꝝ
 nō pnt mouere (animū), i. in desiderū sui taurum illuz allicere
 (mollia prata nō pnt mouere animū, & amnis qui volutus p
 saxa petit campū purior electro) illo metallo (Ar), i. sed (ima las
 tera tauri soluunt (& stupor vrget oculos eius inertes), i. hebes
 tes factos (& ceruix fluit ad terrā pondere deuexo), i. inclinato
 (Quid labor tauri aut benefacta iuuant, quid iuuat inuertisse
 vomere graues terras, Atqui), i. sed certe (massica munera bac
 chi), i. vina p̄ciosa (nō nocuere), i. morbū pepererūt (illis), i. tauri
 ris (& epule reposte), i. multe aut varię (non nocuere illis Tauri
 pascunt frōdibus & victu simplicis herbe Liquidī fontes & flu
 mina exercita cursu sunt pocula) scz boū (& cura nō abrumpit
 eis salubres somnos, Dicūt boues esse quęsitas), i. defecisse (ad
 sacra iunonis nō alio tpe), i. eodē tpe (in illis regionibꝰ & dicūt
 currus ductos ad alta donaria), i. templa (imparibꝰ uris), i. bo
 bus siluestribꝰ (Ergo hoies rimant terrā), i. rimas in terra faciūt
 L I

Ecce
Electrum

Massicus
Donaria
Dammę

(rastris egre). i. laboriose (& infodiunt fruges ipsis vnguibus. & trahunt p̄tera ceruice plaustra stridētia). i. sonātia (p̄ altos mōtes. Lupus nō explorat). i. q̄rit (insidias circū ouilia. nec obābulat gregib⁹). i. nō circuit greges (nocturu⁹). i. p̄ noctē (Acrior cura) sc̄z pestilentie (domat illū) sc̄z lupū (Timidi dāmę & cerui fuga ces). i. q̄ cito fugiūt (vagant nūc) in tpe pestis (iter canes & circū) tecta. ¶ Ecce in principio narratōis positū f̄t qd nouū & mirū. ¶ Electrū ē p̄ciosissimū & pulcherrimū metallū. h̄ns & colorē auri & nitorē argenti. Vñ etiā format electrū ex p̄mixtura auri & argēti Electrū etiā vocat qd ex arborib⁹ quibusdā fluit. alio nō mine succinū de quo sūt glauci lapides ad quos legitur ¶ Massicus & vrus q̄re superi⁹. ¶ Donaria sunt loca vbi dona deor̄ reponunt. v̄ p̄ ip̄a dona fecat. ¶ Dāmę sunt aīalia siluestria ac timida q̄ alio noīe caprę vocant Est autē ḡnis dubij.

Iam maris immēsi prolē & genus om̄e natantū
Littore in extremo ceu naufraga corpora fluctus
Proluit insolite fugiunt in flumina phocę.
Interit & curus frustra defensa latebris
Vipera. & attoniti squamis astantibus hydri
Ipsis est agr̄ quibus nō equus: & ille
Precipites alta vitā sub nube relinquit.
Pręterea nec iam mutari pabula refert:
Quelitesq; nocent artes: cessere magistri
Phyllirides chiron amithaoniūsq; melāpus.
Seuit & in lucē styḡns emissa tenebris
Pallida tiliphone morbos agit ante metus:
Inq; dies auidū surgēs caput altius effert:
Balatu pecorū & crebris mugitibus amnes:
Arentesq; sonat ripe collesq; lupini
Iamq; cateruatim dat stragem atq; aggerat ipsis
In stabulis turpi dilapla cadauera fabo.
Donec humo tegere ac foueis abscondere discit.
Nam neq; erat cornū vsus nec viscera quilibet
Aut unq; abolere potest aut vincere flamma.
Nec tondere quidē morbo: illuueq; perela

GEORGICORVM FO. LXII

Vellera nec telas possunt attingere putres:

Veruetiam inuulos si quis tentarat amictus:

Ardetes papule atq; immudus olentia sudor

Membra sequebatur: nec longo deinde morati

Tempore cōtactos artus lacer ignis edēbat.

¶ Osēdit etiā in mari & vbiq; fuisse pestē, & q; nulla fuerūt re-
media ¶ Cōstructio (Iam). i. deinde (fructus pfluit). i. psumit (in
extremo littore, plem immēli maris). i. aialia marina (& oē ge-
nus narantiū). i. in aquis degētū (ceu naufraga corpa). i. sicut
submersa corpa (Phoce). i. vituli marini (fugiunt in flumina in
solite). i. q; nō solēt fugere (Et). i. etiā (vipera interit frustra defen-
sa curuis latebris). i. antris (& hydri) illi serpentes (attoniti squas-
mis astātib; intereūt Aer est nō equus). i. pestilēs (ipsis auibus
& ille aues picipites). i. decidentes (relinquūt vitā sub alta nube
Preterea). i. etiā (nō refert). i. nō pdest (iam pabula mutari). i. in
alia loca traduci pecora (& artes q; sitē nocēt, magistri cessere). i.
abierūt aut victi sunt a morbis sc; (chiron) ille magister (phylis-
rides). i. fili⁹ phyllire nymphæ (& melāpus amithaoni⁹). i. fili⁹
amithaonis (Pallida tiliphone) illa furia ifernal⁹ (emissa stygij
tenebris. in lucē). i. in mūdū (seuit & agit). i. ducit (ante se mor-
bos metūq; & ipa surgēs effert auidū caput indies altius. Am-
nes & arentes ripe collesq; supini). i. alti (sonāt balatu pecor; &
crebris mugitib; Tiliphone dat iā stragē). i. occasionē (cateruas
tim). i. p cateruas multa simul necando (atq; aggerat). i. cumu-
lat (in ipis stabulis cadauera dilapsa turpi tabo Donec pastores
discunt tegere cadauera humo & abscondere in foueis. Nā neq;
vltus). i. vtilitas (erat corijs illis nec quisq; p̄t aut abolere vndis.
id ē lauare (viscera). i. corpa illa (aut vincere flāma). i. percoque-
re (Nec quisq; p̄t rondere vellera peresa) id est corrupta morbo.
(& illuue). i. sanie (nec hoies possunt attingere putres telas (id ē
pannū factū de illis putridis vellerib; (Verumetiā). i. sed etiā (si
quis tentarat). i. ceperat induere (inuisos amictus). i. eiusmodi
vestes (ardētes papulæ). i. pustule (sequebant olentia mēbra atq;
immudus sudor sequebat & c. & lacer ignis) ille morb⁹ (edebat
artus tractos) sc; illa veste (tpe nō longe moranti) id est cito

¶ Chyron fuit cētaurus filius Saturni & Phyllire nymphæ. Vñ
phyllirides est patronymicū formatū a nomine matris. Iste vires
herbarū & medicinā inuenit. & fuit magister Achillis. trāslatus
quoq; in cōeleste signū quod sagittarius dicitur
¶ Melampus interpretatur nigris pedibus. fuit medicus & vates
argiuus. filius Amithaonis in gto casu melampodis

Chyron;
Phyllirides.

Melampus.

LIBER QVARTVS

Tisiphone ¶ Tisiphone dicitur a poetis vna de furijs infernalibus, a tisis quod est
pena vel ultio, & phonos, i. mors aut cedes.
Pabula. ¶ Pabula dicitur parua pustula vel paruū vlcus sed valde ardens.

Quid in quartū georgicon tetraſticon

Protinus aerei mellis redolentia regna
Hybleias & apes, aluorum & cetera tecta
Quidque albi flores, examinaqueque legenda,
Indicat, humerisque fauos coelestia dona

P. Virgilij Maronis georgicorum

Liber Quartus.

Protinus aerei mellis coelestia dona
Exequar, hac etiam mecenas accipe parte
Admiranda tibi leuii spectacula rerum

Magnanimosque duces, totiusque ordine gentis
Mores & studia & populos & prelia dicam
In tenui labor, at tenuis non gloria, si quem
Numina leua sinunt, auditque vocatus apollo

Leua
Leuus

¶ In hoc ultimo libro poeta scribit de apibus, quae materia cum sit humilis, eam rhetorice subleuat translationibus nominum ab hominibus acceptorum. Vnde breuiter proponit initio, & auditori reddit attentum atque beniuolum. ¶ Costr. (Exequar), i. describam (partem), i. mox deinde, (coelestia dona aerei mellis), i. quod ex aere & rore coelesti fit (O mecenas aspice etiam hac parte) scilicet operis istius (Dicam spectacula leuii rerum), i. paruarum rerum (admiranda tibi), i. a te (& dicam, magnanimos duces), i. reges apium (& mores & studia), i. opera (& populos) id est congregatos apium (& prelia totius gentis), i. apium (ordine), i. per ordinem (Labor meus est in tenui), i. scribo materiam humilem (at), i. sed (gloria), i. laus huius laboris (non est tenuis), i. parua (si quem numina leua), i. prospera (sinunt), i. procedunt (& si apollo vocat), i. inuocatus a me (audit preces meas). ¶ Leua substantiue est sinistra manus, sed cut & sinister ut ibi Si mens non leua fuisset Accipit etiam pro prospero ut vult Seruius, quoniam de dijs dicitur ut hic, quibus possit hic accipi pro aduersus

Principio sedes apibus stationes petenda
Quo nec sit ventis aditus, nam pabula venti.